

PLANINARSKI SAVEZ CRNE GORE
Mountaineering Association of Montenegro

Izvještaj o radu 2018.

Podgorica
mart 2019.

PLANINARSKI SAVEZ CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2018. GODINU

Podgorica, mart 2019. godine

OPŠTI PODACI O PLANINARSKOM SAVEZU CRNE GORE

Planinarski savez je sportska organizacija koja djeluje kao nacionalni sportski savez za oblast i sadržaje planinarstva u Crnoj Gori, osnovana 1951. godine. Savez je zasnovan na dobrovoljnom i interesnom udruživanju planinarskih, alpinističkih, speleoloških i drugih srodnih klubova. Djelatnost Saveza usmjerena je na razvoj i unapređivanje sadržaja planinarstva, planinarske i sportske etike i pravne kulture u oblasti planinarstva, razvijanje saradnje sa drugim srodnim organizacijama i asocijacijama u zemlji i inostranstvu, kao i organizovanjem drugih aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi Saveza. U Savezu je 2018. godine bilo učlanjeno 48 planinarskih klubova, sa oko 1400 registrovanih planinara.

Upravni odbor PSCG činili su: prof. dr Dragan Bulatović, mr Luka Mitrović, mr Darko Brajušković, mr Vesna Bulatović, Fevzija Kurtagić, prof.dr Saša Popović, Enes Drešković, pukovnik Milutin Đurović i Borislav Delibašić.

Predsjednik saveza: dr Dragan Bulatović

Nadzorni odbor: Radojica Dakić - predsjednik, mr Vasilije Bušković i Gordana Jovović

Tehnički sekretar: Tatjana Ivanović

Planinarski savez za obavljanje djelatnosti raspolaže sa kancelarijskim prostorom u ulici Bracana Bracanovića br. 68 C u Podgorici.

Aktivnosti Planinarskog Saveza Crne Gore u 2018. godini odvijale su se u skladu Zakonom, Statutom, Programom rada i drugim dokumentima vezanim za ostvarivanje zacrtanih ciljeva Saveza. Najznačajnije aktivnosti odnosile su se na:

- Razvoj, unapređenje i omasovljenje svih vidova planinarstva.
- Podržavanje takmičarskih, rekreativnih i revijalnih događaja iz oblasti planinarstva.
- Izgradnja nove, kao i uređenje i održavanje postojeće planinarske infrastrukture.
- Promocija planinarstva i njegovih sportskih i rekreativnih disciplina, kao zdravih stilova života.
- Razvijanje ekološke svijesti i podsticanje članstva na ekološko djelovanje.
- Jačanje unutrašnje organizacije Saveza kroz rad Stručnih komisija.
- Unapređenje saradnje sa Ministarstvom sporta.
- Unapređenje saradnje sa Crnogorskim olimpijskim komitetom.
- Nastavak i unapređenje saradnje sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma oko uređenja i održavanja planinskih staza Nacionalne mreže i Registra.
- Unapređenje saradnje sa JP Nacionalni parkovi Crne Gore i lokalnim zajednicama.
- Razvijanje i unapređenje saradnje sa lokalnim samoupravama.
- Unapređenje saradnje sa Ministarstvom odbrane i vojskom.
- Realizacija edukativnih programa i pružanje neophodne tehničke i stručne pomoći klubovima u organizaciji složenijih planinarskih aktivnosti.
- Izdavanje časopisa "Planinarske novine" i ažuriranje web sajta.
- Produblivanje saradnje u okviru Balkanske planinarske unije i drugih međunarodnih asocijacija (ERA i EUMA).

1. AKTIVNOSTI ORGANA SAVEZA

1.1. Skupština

Tokom 2018. godine održane su dvije redovne sjednice Skupštine Planinarskog saveza Crne Gore. Redovna prolječna Skupština Planinarskog saveza Crne Gore održana je 31. marta 2018, u multimedijalnoj sali Podgoričkog KIC-a "Budo Tomović". Skupštini je prisustvovalo 24 delegata iz crnogorskih planinarskih klubova. Na početku sjednice planinari su minutom ćutanja odali počtu preminulim članovima, između dva zasijedanja, Draganu Gašu Laloviću i Radojki Tomović.

Naša planinarska porodica od ove skupštine je bogatija za još jednog člana, jer je u članstvo primljen SRK "IPA Planinar". Skupština je jednoglasno usvojila Zapisnik sa sjednice održane 9. decembra 2017. godine. Podnoseći Godišnji izvještaj o radu, predsjednik Saveza dr Dragan Bulatović je istakao da je – Planinarski savez Crne Gore u 2017. godini, u kojoj je slavio veliki jubilej 66 godina od svog osnivanja, uložio velike napore i ostvario značajne rezultate na polju razvoja i unapređenja planinarstva u našoj zemlji. Crnogorski planinari su izveli veliki broj akcija u obliku izleta, pohoda, susreta i taborovanja... Takođe je održan značajan broj takmičenja i ekspedicija, kao i manji broj seminara i drugih edukativnih sadržaja. Sve ove aktivnosti su medijski dobro praćene u štampanim i elektronskim medijima. Poseban doprinos popularizaciji i promociji naših aktivnosti daje časopis „Planinarske novine“. Savez je u prethodnoj godini imao odličnu saradnju sa Ministarstvom sporta, Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Crnogorskim olimpijskim komitetom i drugim državnim organima, lokalnim samoupravama, javnim institucijama i nevladinim udruženjima.

Najznačajniji događaj u 2017. godini je bio prvi Planinski festival održan u Kolašinu od 2. do 4. juna. Ostvareni rezultati svakako su plod posvećenosti menadžmenta, ali i nesebičnog zalaganja svih planinarskih klubova, planinarki i planinara na širenju ideje planinarstva kao stila života, u skladu sa prirodom i principima održivog razvoja. Planinarski savez uspješno ostvaruje svoju sportsku misiju i igra sve značajniju ulogu u društvenom životu – zaključio je predsjednik Bulatović. Nakon konstruktivne diskusije, Skupština je jednoglasno usvojila Godišnji

izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem i Završni račun za 2017. godinu.

Skupština je donijela odluku da se, u cilju održivosti "Planinarskih novina", svaki klub obaveže da po izlasku svakog novog broja otkupi određeni broj komada. Diskutovano je o efikasnosti rada stručnih komisija, školovanju alpinista i planinskih vodiča, te o drugim važnim temama. Na kraju je Predsjednik pozvao planinarske klubove da daju predloge i sugestije u vezi sa predstojećim Planinskim festivalom "Prokletije 2018", i da na njemu uzmu što masovnije učešće.

U Podgoričkom KIC-u „Budo Tomović“ 22. decembra 2018. godine je održana redovna i izborna Skupština Planinarskog Saveza Crne Gore. Skupština je donijela odluku da se pristupi usklađivanju organizacije, rada i opštih akata Saveza sa novim Zakonom o sportu. Usvojen je

novi Statut i izabrano novo rukovodstvo Saveza. Za predsjednika Skupštine izabran je mr Luka Mitrović, dok će funkciju predsjednika Saveza u narednom četvorogodišnjem mandatu obavljati dosadašnji predsjednik dr Dragan Bulatović. Novi upravni odbor čine: Prof.dr Saša Popović, mr Darko Brajušković, pukovnik Milutin Đurović, Željko Starčević, mr Vasilije Bušković, mr Zehra Balić, Fevzija Feka Kurtagić i Dragutin Vujović. Skupština je usvojila Program rada sa kalendarom aktivnosti i finansijski plan za 2019. godinu. U brojnim diskusijama koje su vođene tokom sjednice, delegati su ukazali na veliki broj dilema i probleme vezane za preregistraciju klubova i nacionalnih sportskih saveza. Takođe je preovladavalo mišljenje da novi zakon nije u dovoljnoj mjeri uvažio specifičnosti planinarskog sporta i njegov širi društveni značaj.

1.2. Upravni odbor

Tokom 2018. godine održano je ukupno četiri sjednice Upravnog odbora.

Sjednica	Datum održavanja
21. Sjednica UO	14. mart 2018.
22. Sjednica UO	29. maj 2018.
23. Sjednica UO	09. jul 2018.
24. Sjednica UO	20. novembar 2018.

Na sjednicama su razmatrana i usvajana različita dokumenta, donošene su odluke i zaključci vezani za rad organa Saveza. Savez je u okviru realnih mogućnosti pružao podršku planinarskim klubovima u realizaciji sportskih manifestacija (susreti, pohodi, memorijali, takmičenja, ekspedicije...).

Na sjednicama UO usvojeni su sledeći najvažniji dokumenti, odluke i izvještaji:

- Izvještaj o radu sa Finansijskim izvještajem za 2017;
- Bilans stanja i uspjeha za 2017. godinu;

- Odluka o visini i strukturi troškova izdavanja i obnavljanja licenci;
- Odluka o prijemu SRK "IPA Planinar" u članstvo PSCG;
- Odluka o formiranju komisije za izradu pravilnika za kancelarijsko i arhivsko poslovanje;
- Pravilnik o kancelarijskom poslovanju i postupanju sa arhivskom građom i listom arhivske građe;
- Odluka o uplati godišnje članarine Evropskoj planinarskoj asocijaciji;
- Odluku o angažovanju lica za privremene i povremene poslove u 2018;
- Odluku o učešću delegacije na 19. sastanku Balkanske planinarske unije, od 11-13. maja u Bursi (Turska);
- Odluku o izboru domaćina za održavanje planinskih staza za 2017/18;
- Program Planinskog festival Prokletije 2018;
- Odluku o formiranju organizacionog odbora za Planinski festival Prokletije 2018;
- Plan održavanja planinskih staza za 2019;
- Odluku o formiranju Komisije za implementaciju ugovora o poslovnoj saradnji i obaveza iz plana uređenja i održavanja planinarskih staza Nacionalne mreže 2018/2019 godine;
- Odluku o formiranju privremene komisije za implementaciju dijela plana za uređenje i održavanje planinarskih staza Nacionalne mreže, koja se odnosi na uređenje staza za hodanje na krpljama;
- Izvještaj sa jubileja 130 godina od pohoda Jovana Lauševića na Durmitor i 41. Memorijalni pohod "General Danilo Jauković";
- Izvještaj sa ljetnjeg alpinističkog tečaja koji je održan na Romaniji;
- Izvještaj sa manifestacije "Stazom Veljka Vlahovića";
- Odluka o slanju tri ekipe na Međunarodno takmičenje u planinarskoj orijentaciji BMUMOC 2018. koje je održano u Ohridu;
- Izvještaj Komisije za planinarsku orijentaciju sa internacionalnog takmičenja BMU IMOC 2018. održanom u Ohridu;
- Izvještaj sa 49. Generalne sjupštine ERA, koja je održana u Luksemburgu;
- Upravni odbor je jednoglasno usvojio Izvještaj o realizaciji II modula obuke za vodiče kanjoninga;
- Programa rada sa kalendarom aktivnosti za 2019. godinu i Finansijskim planom;
- II Izvještaj Ministarstvu održivog razvoja i turizma o realizaciji plana radova i troškova PSCG za sezonu 2018/2019;
- Donešeno je 12 odluka o dodjeli sredstava za podršku planinarskim klubovima;
- Data je saglasnosti za štampanje 6. i 7. broja časopisa "Planinarske novine";

1.3. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je organ koji vrši unutrašnju kontrolu zakonitosti rada Saveza. Tokom 2018. godine, Nadzorni odbor je održao jednu sjednicu. Na sjednici je raspravljano o materijalno finansijskom poslovanju.

2. SPORTSKA TAKMIČENJA KAMPOVI I SEMINARI

- **The 4th Winter Adventure Race-Bjelasički maraton 2018** U subotu, 17. februara na Bjelasici je održana zimska avanturistička trka koju, četvrtu godinu za redom, organizuje Planinarski klub "Visokogorci Crne Gore". Trka je održana u disciplini krplje, turne skije i nordijske skije, na stazi dužine 19 km. Start i cilj je bio na skijalištu Jezerine a takmičari su imali zadatak da prođu 5 kontrolnih tačaka na različitim lokacijama Bjelasice. Na ovogodišnjoj trci učestvovala su 53 takmičara iz Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine, od čega 43 muškarca i 12 žena. Ove godine je Bjelasica bila prepuna snijega i dan je bio idealan za planinarenje tako da je takmičenje prošlo u najboljem redu i bezbjedno. Trku je završilo 49 takmičara dok su četiri takmičara odustala.

U disciplini krplje, kod muškaraca pobijedio je Miloš Bodiropa član Planinarskog društva „Vučji zub“ iz Trebinja sa vremenom: 2:59:52. Srebrnu medalju osvojio je Slavko Mrdak iz kluba Extrem Outdoor iz Bijelog Polja a bronzani je bio Srđan Domazet iz PD „Vučji zub“ iz Trebinja. Pobjednica u ženskoj konkurenciji je Miluša Bošković iz Kotora sa vremenom 3:15:59. Drugoplasirana je Gordana Rakonjac iz kluba Extrem Outdoor iz Bijelog Polja a trećeplasirana Olivera Božanović članica PK „Gorica“ iz Podgorice. U disciplini turne skije i nordijske skije nije bilo prijavljenih takmičarki. Kod takmičara u disciplini turne skije najbolji je bio Nenad Mitrović takmičar kluba Skyrunning Serbia, iz Beograda sa vremenom 2:5:12. Drugoplasirani je Dimitrije Dulović iz Extrem Outdoor kluba iz Bijelog Polja a bronzu je osvojio Boris Čelebić iz PK „Visokogorci CG“. Na nordijskim skijama sve tri medalje osvojili su Kolašinci, članovi PK „Bjelasica“. Pobjednik u ovoj disciplini, kao i apsolutni pobjednik trke bio je Dragutin Vuković sa vremenom 2:47:51. Drugoplasirani je bio Željko Rondović a trećeplasirani Nenad Bešić.

U rekreativnoj "Porodičnoj trci" koja je održana na stazi dužine 8 km od Jezerina do planinarskog doma Vranjak i nazad do Jezerina učestvovalo je 12 rekreativaca među kojima i predsjednica opštine Kolašin Željka Vuksanović. Rekreativnu turu je vodio predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore dr Dragan Bulatović. Uveče je u restoranu "Planinar" u Kolašinu organizovana zajednička večera, druženje i dodjela medalja i nagrada. Pored pobjednika, nagrade su dobili najmlađi takmičar, šesnaestogodišnji Ivan Bulatović iz Kolašina, kao i porodica Đajić iz Podgorice koja je bila najbrojnija na

Porodičnoj rekreativnoj trci. Ovom manifestacijom Visokogorci Crne Gore pokušavaju da svjetske trendove u ekstremnim sportovima i avanturističkom turizmu dovedu u Crnu Goru koja ima sjajne potencijale za takmičenja u prirodi, posebno u planinarskim sportovima, što može dati značajan doprinos zimskoj planinskoj turističkoj ponudi naše države.

- **VII Prvenstvo Crne Gore u planinskom trčanju** u Kruševicama kod Šavnika je održano 19. maja. 2018.

U selu Kruševice kod Nikšića, pod pokroviteljstvom ASCG, u tehničkoj organizaciji AK "Nikšić" održano je "7. Otvoreno prvenstvo Crne Gore u planinskom trčanju" na kojem je nastupilo oko 100 takmičara iz atletskih klubova Crne Gore kao i veliki broj rekreativaca i učesnika iz Srbije i Bosne i Hercegovine.

Visokogorci Filip Roganović - 1:43,6 i Milan Radović- 1:47,34, u kategoriji vojska i policija, osvojili su prva dva mjesta, dok su drugo i treće mjesto među rekreativkama zauzele Vera Lalatović - 1:16,50 iz Komova i Tanja Pavličić - 2:21,04 iz Visokogoraca.

- **19. Orjenski maraton**, tradicionalna manifestacija Planinarskog kluba „Subra“ je održan 27. maja 2018. Ovom manifestacijom, kojom se ujedno obilježava Evropski dan parkova, promovišu se prirodne ljepote Orjena i podstiče posjeta planini i zdravi stilovi života. Kroz planinarski dom „Za Vratlom“ (1160 m), bazu svih događaja, tokom vikenda je prošlo stotinjak planinara, trkača i rekreativaca, učestvujući na planinarskom maratonu, mountainrunning takmičenju i rekreativnoj šetnji. Na planinarskom maratonu, koji je trajao osam sati, uz organizatora, PK „Subra“, učestvovali su članovi PK „Vjeverica“ iz Kotora, PD Vučji zub iz Trebinja, odnosno PK „Runolist“ iz Jagodine. U ovoj atraktivnoj vođenoj turi, planinari su obišli niz zanimljivosti, austrougarske položaje na Grabu, spleološke objekte, izvore, kameni most-fenomen prirode, sa najvišom dosegnutom tačkom na 1679 m visokoj Subri. Sportsku komponentu Maratona činila je revijalna mountainrunning trka, na kružnoj stazi oblika srca, dugačkoj 6 km. Takmičari i takmičarke su bili članovi triatlon kluba X Herceg Novi, triatlon kluba „Kotor“, planinarskog društva „Vučji zub“, te individualci iz Herceg Novog, Moskve, te Novosibirska. U ženskoj konkurenciji najbolja je bila spomenka Perišić (PD „Vučji zub“), drugo mjesto je zauzela Jelena Tomašević (triatlon klub X Herceg Novi), dok je trećeplasirana Marija Bošnjak, iz istog kluba. Od muškaraca, Orjensko srce je najbrže obišao Perica Vučković iz Herceg Novog, drugi je bio Dragan Jovanović (triatlon klub „Kotor“), dok je treće mjesto zauzeo Luka Čupić (triatlon klub X Herceg Novi). „Orjensko srce“ je osvojeno i kroz rekreativni pješački prolazak organizovane vođene grupe. Učesnici su bili, osim individualaca iz Herceg Novog, članovi planinarske sekcije Novski tići, koja djeluje pri OŠ „Milan Vuković“. Predsjednik planinarskog kluba „Subra“, Duško Avramović izražava zadovoljstvo proteklom dvodnevnom manifestacijom, dodajući: „Svi učesnici su za uspomenu dobili setifikat „Planinski jarac“, za uspješno pređenu trasu kroz „Subrine jade“, dok su najboljima u mountainrunning takmičenju dodijeljene i diplome. U pl. domu je bilo obezbijeđen smještaj, noćenje, kao i zajednički obrok.“ Vodič na planinarskom maratonu, iskusni Nikola Brajović, ističe da su ovom prilikom imali i najmlađu učesnicu do sada, Hanu Zidar, koju ove godine čeka polazak u prvi razred osnovne škole. „Ona je u pratnji roditelja prešla cijelu ovu, 14 kilometara dugačku rutu planinarskog maratona, koji nikako ne spada u lake staze. Pri tome je cijelo vrijeme sa lakoćom skakutala s kamena na kamen i potpuno opravdala onu majicu na sebi.“ Naime, upavo su štampane majice kluba koje sadrže i fotografiju jarca kao nekadašnje maskote Subre. Sedam godina je uveseljavao posjetioce ove planine svojom iznenadnom pojavom,

da bi isto tako iznenada nestao prethodno zime, u talasu sibirske hladnoće.19. Orjenski maraton je organizovan uz podršku Ministarstva sporta, Planinarskog saveza Crne Gore, Turističke organizacije Herceg Novi, Agencije za razvoj i zaštitu Orjena, granične policije, Odjeljenja Herceg Novi i Atletskog saveza Crne Gore.

- **55. MOSI** igre su održane od 04. do 07. jula 2018. godine u Priboju uz prisustvo velikog broja takmičara. Na takmičenju u planinarskoj orijentaciji su učestvovala crnogorske ekipe iz PK "Cmiljača". Takmičarke PK "Cmiljače" su osvojile peto mjesto.
- **Manifestacija „Naš krš“**

Na Orjenu je 7. i 8. jula 2018, održana manifestacija „Naš krš“, čiji je osnovni zadatak da ukaže na prirodni, ali i kulturološki značaj kraškog pejzaža i kamena kao osnovnog materijala tradicionalnog graditeljstva. Prvog dana je izvedena planinarska edukativna tura kroz centralni i jako krševiti dio masiva Orjena. Odrađena je u saradnji sa Odjeljenjem granične policije Herceg Novi, jer Orjen

predstavlja mjesto spajanja Crne Gore, BiH i Hrvatske. U tom kontekstu vrijedno je istaći da već više godina postoji mogućnost organizovanog prelaska državne granice van graničnog prelaza, uz prethodno podnesen zahtjev, što je velika olakšica za kretanje planinama koje dijelimo sa drugim državama.

Za naredni dan ostavljen je središnji događaj manifestacije: III Prvenstvo Crne Gore u gradnji suvomeđe. Održano je na bućarskom zogu ispred planinarskog doma Orjen sedlo (1600 m), sa učesnicima iz Herceg Novog i Tivta, ali i gostima iz Bjelorusije, Rusije i Škotske. Svaka od šest prijavljenih tročlanih ekipa imala je 15 minuta vremena da sagradi do 5 m dugačku, 1 m visoku i 60 cm široku suvomeđu. Sudija je bio iskusni Nikola Brajović (PK „Subra“), koji je prošle godine bio dio pobjedničkog tima. Valja istaći da su ekipe bile miješane, muško-ženske, bez ograničenja, a da je interes žena bio čak i veći. Kao malo iznenađenje, prvo mjesto je osvojila (porodična) ekipa „Ilić“ (Jovica, Kristina i Ilija Ilić), koja je pokazala zavidnu vještinu u ovom, ne baš lakom „sportu“. Drugoplasirana je bila ekipa „Bijela-Kameno“, sastavljena od ljudi iz sela Kameno, Tivta, ali i daleke Bjelorusije. Naime, propozicije takmičenja dopuštaju da trećina ekipe mogu biti stranci, čime smo dobili na atraktivnosti događaja. Treće mjesto je zauzela ekipa „Krš“ sa članovima iz Herceg Novog, Kamenog i (opet) Bjelorusije. Svi učesnici dobili su zahvalnice, prve tri ekipe i diplome, odnosno prigodne rukom rađene prehrambene tradicionalne proizvode: dar hercegnovskog NVU „Ruke“, dok je najboljoj ekipi pripala „Orjenska buža“-prelazni pehar, dar umjetnika i planinara Dejana Veriga. Prvenstvo je primjer kako se može oživjeti jedna drevna vještina i ostvariti spoj sa turizmom, koji sve više traži izlete u prirodu, ali i upoznavanje sa tradicijom kraja koji se posjećuje. Da priča bude kompletna, nakon takmičenja i zajedničkog ručka u domu, organizovana je degustacija „gorskog sladoleda“ pod otvorenim nebom, kraj jedne od brojnih jama-sniježnica. Šumske maline

i jagode, pavlaka i jamski snijeg čine jednostavnu i prirodnu, ali i veoma atraktivnu gastro-kombinaciju za savršeno osvježenje.

Manifestaciju „Naš krš“ zajednički su organizovali Agencija za razvoj i zaštitu Orjena i planinarski klub „Subra“, a podršku su pružili Opština Herceg Novi, Turistička organizacija Herceg Novi, Planinarski savez Crne Gore i Granična policija-odjeljenje Herceg Novi.

- **III Međunarodni planinarski tabor “Štedim 2018**, povodom desetogodišnjice od svog osnivanja organizovao je Planinarski klub “Ahmica” iz Rožaja, od 26. do 29. jula 2018. godine. Više od 150 planinara i ljubitelja prirode iz Crne Gore i regiona uživalo je u planinarenju i druženju u nesvakidašnjem ambijentu ove prekrasne planine. Tradicionalno dobri domaćini iz Planinarskog kluba „Ahmica“ i ovoga puta su pripremili bogat i sadržajan program tabora koji je, pored ne baš povoljnih vremenskih uslova, u cjelosti realizovan. U petak su organizovani usponi na Žlijeb 2382 m i Rusoliju 2352 m, a u subotu na Hajlu 2403 m i Ahmicu 2272 m. Organizatori su obezbijedili besplatan smještaj i hranu za sve učesnike manifestacije, kao i transport od Rožaja do Štedima i nazad. Manifestaciju su podržali Opština Rožaje, Ministarstvo sporta i Planinarski savez Crne Gore.
- **Sinjavina – Gusar 2018**

Planinarski klub „Sinjavina“ iz Mojkovca je u nedjelju 23. 09. 2018. godine, organizovao planinarsku manifestaciju pod nazivom “ Sinjavina – Gusar 2018”. Na manifestaciju se prijavilo preko pedeset planinara iz Podgorice, Herceg Novog, Nikšića, Bijelog Polja, Mojkovca... Od klubova koji su se odazvali pozivu učestvovali su: IPA Planinar, PK “Gorica”, SRD “Montenegro tim”, PK “Subra”, PK “Sinjavina”. Učestvovao je i veći broj planinara koji isu članovi planinarskih klubova. U zakazano vrijeme, na početak staze kod česme „Vrelo“, okupilo se društvo željno uživanja u prirodi. Sa sjeverne strane brda, kroz bukovi šumu, uz lagani tempo i češće pauza radi snimanja TV priloga, za nešto duže od dva sata i uz savladavanje visinske razlike od 600m, izlazimo na plato goletne Sinjavine. Počinje se lakše disati jer je vlaga koju ispušta bukova šuma, sada nestala. Odmaramo i presvlačimo znojavu garderobu. Nakon pređenih 5,5km, i savladanom visinskom razlikom od 850m stižemo na vrh Gusar (1907mnv), sa kojeg se pruža predivan pogled na Bjelasicu, Goleš, Komove, Kučke planine, Tornu, Moračke planine, Jablanov vrh, Durmitor, Ljubišnju, Prošćenske planine, Kopaonik, Prokletije, dolinu rijeke Štitarice... Uz

kratke TV izjave i uživanje u prelijepom danu, vraćamo se istom stazom. Usled spuštanja strmim dijelom staze mnogi imaju poteškoće zbog neadekvatne obuće, pa ovo iskustvo daje „zadatak“ da se kupi prva i osnovna stvar potrebna za planinarenje, planinarske cipele. Ponovo se osvježavamo kod hladne izvorske česme „Vrelo“. Organizatori iz PK „Sinjavina“ Dragoljub i Tatjana Krgović su se potrudili da planinarima u svojoj kući u Štitarici posluže ručak i hladno pivo. Tako se jedan divan dan proveden u prirodi završava srdačnim druženjem.

- **Montenegro kup 2018** - ekipno takmičenje u planinarskoj orijentaciji, održano je u okviru Planinskog festivala 3. juna. Takođe je održano i predavanje o planinarstvu za učenike OŠ „Džafer Nikočević“ koje je održao načelnik Komisije za planinarsku orijentaciju PSCG, Drago Vujović. Prvo mjesto u planinarskoj orijentaciji za seniore osvojila je ekipa PK „Javorak“ iz Nikšića, dok je drugoplasirana bila ekipa „Rosonero“ iz Gusinja. Prvo mjesto u juniorskoj konkurenciji ostvarila je ekipa PK „Cmiljače“ iz Bijelog Polja, drugo PK „Javorak“, dok je treće mjesto pripalo PK „Berane“. Ostvarenim plasmanom navedene ekipe su se plasirale za prvenstvo Balkana, koje će se krajem septembra održati u Makedoniji.
- **Takmičenja u planinarskoj orijentaciji BMUMOC 2018. Ohrid Makedonija**
Od 28.09. do 30.09.2018. godine reprezentacija Crne Gore u planinarskoj orijentaciji boravila je u Ohridu na trećem Balkanskom prvenstvu u planinarskoj orijentaciji. Naša reprezentacija je brojala tri ekipe i to dvije seniorske i jednu veteransku. 28.09. uveče po dolasku rađeni su ulazni testovi i rješavanje zadataka iz opšteg poznavanja planinarstva i orijentacije.

29.09. ujutro je održan start dnevne trke u čijem sklopu su odrađivani zadaci iz prve pomoći i čvorologije. 29.09. uveče je počinjao start noćne trke oko 20:00 h. Naše ekipe su postigle zavidne rezultate a pogotovo naši veterani u sastavu Vujičić Đorđije, Radonjić Marko i Vujić Dušan zauzevši treće mjesto. Seniori u sastavu Vujović Dragutin, Blečić

Marko i Andrijašević Mitar su zauzeli peto mjesto dok je druga seniorska ekipa u sastavu Krkanović Denis, Omerović Maida i Omerović Nerma osvojila šesto mjesto. 2019. godine prvenstvo je planirano u BiH, a 2020. godine domaćin će biti Crna Gora.

- **Bućari od Budve do Pelješca takmičili se na Orjenskom sedlu**

5. avgusta 2018. održano je, u odličnoj atmosferi, četvrto revijalno prvenstvo u bućanju „Orjensko sedlo 2018“. Na zogu na najvećoj nadmorskoj visini u Crnoj Gori takmičilo se 11 ekipa iz sve tri bokeljske opštine, kao i iz Budve, te Pelješca, čime je ovo, po lokaciji neobično nadmetanje, dobilo regionalni karakter. Prvenstvo se odvijalo na 1600 m visokom planinskom prevoju, na

prijatnih 19°C, s pogledom na morsku pučinu i ujedno, na najveći dio unutrašnjosti Crne Gore. Na omanjem zogu, ograđenom suvomeđom i rađenim za dosta drugačiji, tradicionalni način bućanja, najbolje se snašla ekipa BK „Val“, pa će u narednih godinu dana njihove vitrine krasiti jedinstveni pehar: prelazna „Gorska buća“. Drugoplasirana je bila ekipa BK „Maine“, dok se za treće mjesto izborila ekipa BK „Slovenska plaža“. Duel „Vala“ i „Maina“ je repriza njihovog susreta na nedavno završenom Prvenstvu Crne Gore, ali na Orjenu sa obrnutim rezultatom. Najboljima su uručene diplome, dok su ostale ekipe, BK „Meljine“, „Jadran“, „Kalimanjac“, „Palma“, „Trpanj“, „Bahus“, „Bijela“ i „Mladost“, dobile učesničke zahvalnice. Valja istaći da su na Orjenskom sedlu bili prisutni i Dejan Maslovar, predsjednik Bućarskog saveza Crne Gore, kao i Vladimir Gojković, selektor vaterpolo reprezentacije Crne Gore, ali i pasionirani bućar, član „Vala“. Bućanje je na Orjenskom sedlu i ovog puta bilo samo dio priče. Drugi dio pripada druženju, guštanju u okruženju, ali u njegovim ukusima. Primorci su, osim pelješkog domaćeg vina, oprobali u jami sniježnici spremjeni „gorski sladoled“ sa šumskim plodovima, a u planinarskom domu ih je čekala i bogato spremljena trpeza. Sve ovo ostvareno je entuzijazmom, ali i dobrim razumijevanjem hercegnovskih privrednika, kao i samog grada. Organizatori revijalnog prvenstva bili su PK „Subra“, kao domaćin i BK „Val“ kao tehnički organizator, a u saradnji sa Agencijom za razvoj i zaštitu Orjena, Turističkom organizacijom Herceg Novi i Sekretarijatom za društvene djelatnosti i sport.

- **Ljetnji alpinistički tečaj na Romaniji**

U skladu sa Programom rada i Kalendarom aktivnosti PSCG i Sporazumom o saradnji između Planinarskog saveza Crne Gore i Planinarskog saveza Republike Srpske realizovan je zajednički ljetnji Alpinistički tečaj na Romaniji. Na Romaniji je od 17-20. avgusta 2018. održan prvi dio početnog ljetnjeg alpinističkog tečaja u organizaciji Planinarskog saveza Republike Srpske, domaćin je bilo PD „Romanija“ Pale. Tečaj je održan u planinarskom domu Stajna i na prirodnoj stijeni poligona u Rogoušićima. Na kampu su sudjelovali članovi PS Republike Srpske i PSCG. Glavni instruktor na kampu je bio Slobodan Žarković iz PS

Srbije, dok su u timu bili i Milan Radović iz PSCG i dr Vladimir Miletić iz PSS. Polaznici tečaja iz Crne Gore bili su Tanja Pavličić i Slobodan Cmiljanić. Takođe tečaju su prisustvovali predsjednik PSCG dr Bulatović i potpredsjednik PSRS Radoje Vojvodić. Tečajce je posjetila i Ministarka za porodicu omladinu i sport Republike Srpske dr Jasmina Davidović. Tokom posjete, ona je izrazila zadovoljstvo i podršku ovakvom vidu povezivanja i saradnje među planinarskim organizacijama, a tečajcima poželjela uspjeh u radu. Drugi dio tečaja održan je od 12-14.oktobra 2018. godine na njemu je pored gore navedenih članova PSCG učestvovala i Jalena Radović. Učesnici tečaja su dobili sertifikate o završenom tečaju.

- **10 pješački dan Lovćen Kotor**

Jubilarnom 10. Pješačkom danu Kotor-Lovćen-Kotor 2018, prisustvovalo je 69 učesnika/ca maratonske trase, oko 65 učesnika/ca pješačke ture Krstac, i na rekreativnoj turi, bilo je prisutno 20. osoba. U trkačkom segmentu Maratonske trase učestvovao je 21 trkač/ica, medju kojima su najbolji bili u muškoj konkurenciji: Oleg Opalev 3h30min, Andrey Shevchuk 3h56min Marko Miljenović 4h08min, a u ženskoj: Miluša Bošković 4h10min, Marija Bošnjak 5h28min, Aleksandra Sanja Tot - 5h29min, 48 učesnika/ca uzivalo je na pjesačkom segmentu maratonske trase. Ukupno 37 muškaraca i 32 pripadnice ljepšeg pola, je završilo pješački maraton.

- **Napredni tečaj za kanjoning vodiče**

Nakon što je periodu od 28.10. do 08.11.2017. godine u organizaciji Komisija za kanjoning PSCG, održan prvi modul obuke za pomoćnike vodiča kanjoninga i nakon što su se stekli potrebni uslovi pristupili smo realizaciji II modula obuke.

Obuka za II modul je vršena od 27.09-05.10.2018.godine, u poznatim kanjonima Slovenije, Italije i Švajcarske. Za izvođenje obuke su angažovani instruktori, kanjoning saveza Slovenije i CIC-a Samo Leštan, Urban Herzog i Jože Biro.

Pet kandidata je uspješno završilo obuku i pozitivno ocijenjeno, dok će jedan kandidat odraditi dopunski dio od dva-tri dana u dogovoru sa instruktorima. Završni ispit će biti održan na proljeće 2019. godine, nakon što kandidati pripreme topografiju 10 kanjona.

3. VISOKOGORSKI USPONI I EKSPEDICIJE

Članovi planinarskih klubova su samostalno i u sklopu međunarodnih ekspedicija, učestvovali tokom 2018. godine na visokogorskim ekspedicijama širom Evrope i svijeta.

- **Ekspedicija na Najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu** izvedena je u organizaciji SRD "Javorak" iz Nikšića. Vođa ekspedicije bio je Dragutin Šlagi Vujović, grupa je brojala dva člana.
- **Ekspedicija na Najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu** izvedena je u organizaciji PK "Visokogorci" iz Podgorice. Vođa ekspedicije bio je Milan Radović dok je grupa je brojala četiri člana.

U nastavku je spisak crnogorskih visokogorki i visokogoraca sa ostvarenim rezultatima u 2018. godini:

- Filip Ivanović, PK "Montenegro guide", najviši vrh Afrike 5895 m;
- Nataša Đukanović, PK "Montenegro guide", najviši vrh Afrike 5895 m, Piko de Aneto 3404 m (Španija);
- Zehra Balić, "PK Cmiljače", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
- Ivona Jočić, PK "Cmiljače", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
- Dragutin Vujović, PK "Javorak", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
 - Jelena Jovanović, PK "Javorak", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
 - Vasko Rabrenović, PK "Javorak", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
 - Milan Radović PK "Visokogorci", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu, Istočni Elbrus 5621 m;
- Slobodan Cmiljanić, PK "Džambas", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu, Istočni Elbrus 5621 m;
- Olivera Knežević, PK "Komovi", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
- Aleksandra Zečević, PK "Vjeverice", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
- Čazim Fetahović, PK "Jelenčica", najviši vrh Evrope Elbrus 5642 m na Kavkazu;
- Valentina Knežević, PK "Balkan", Jbel Toubkal 4167 m Atlas u Africi;
- Maja Kontić, PK "Balkan", Jbel Toubkal 4167 m Atlas u Africi;

U organizaciji SRD "Javorak", planinari: Dragutin Vujović (vođa ekspedicije), Ivan Kilibarda, Dušan Vujić, Bogdan Mijušković, Milivoje Strunjaš, Milan Vuković, Miloš Zvicer, Matija Vujović, Dimitrije Vujanović, Andrija Đoković, Nikola Spaić, Iva Verigo (PK "Subra"), izveli su zimski uspon na planinu Rilu 2925 mnv.

Planinarke PK "Cmiljača": Ivona Jočić, Zehra Balić, Ema Dizdarević, Ana Bugarin i Anja Kovačević su izvele zimski uspon na planinu Rilu 2925 mnv.

Vrhove Giewont 1895 mnv, Kopa Kondracka 2005 mnv, Rysy 2499 mnv (Visoke Tatry), ispeli su: Milan Radović, Brano Šćekić, Tanja Pavličić, Marina Vujović, Aleksandra Zečević, Milena Mijatović, Vera Lalatović, Olivera Božanović i Predrag Perović.

Moldoveanu 2544 mnv (Karpati) ispeli su: Milan Radović, Tanja Pavličić, Brano Šćekić, Predrag Perović, Olivera Božanović i Miličko Lukovac.

U 2018. Godini, na vrhu Triglav 2864 mnv, stajali su: Marijan Marijanović, član PK "Kom", Ensar Zejnelagić, Ediz Husović i Milan Čurčić, članovi PK "Ahmica" iz Rožaja i članovi PK "Montenegro guide": Marija Božović, Božica Vuković, Mina Đikanović, Aleksandar Đikanović, Petar Vukotić i Danilo Ivanović. Grintovec 2558 mnv su ispeli Fevzija Kurtagić i Ademagić, članovi PK "Hajla" iz Rožaja.

4. PLANINARSKJE PJEŠAČKE I SPORTSKO – REKREATIVNE MANIFESTACIJE

- **22. Memorijal “Safet Mavrić – Ćako”**

Održan je 12-14. januara 2018. godine u organizaciji SK “Hajla” iz Rožaja. Na ovom najmasovnijem zimskom usponu u region, učešća je uzelo mnoštvo planinara iz zemlje i inostranstva.

- **10. Tradicionalni zimski uspon na planinu Prekornicu**

Od 23 – 25. februara 2018, organizovan je 10. po redu tradicionalni uspon na planinu Prekornicu. Učesnici: PSK “Prekornica”, PD “Volujak” Gacko, PD “Trebević” Istočno Sarajevo, PD “Bjelašnica” Sarajevo, PSK “Javorak” Nikšić, PK “IPA Planinar”, PK “Gorica” Podgorica, PK “Oblun” Podgorica, KVP “Kapetan” Podgorica, PK “Kom” Andrijevica i PK “Komovi” Podgorica. Uprkos lošem vremenu, uspon na vrh Kula je uspješno realizovan. Oko 16.00 h svi planinari su bili u domu. Nakon ručka i dodjela zahvalnica, uslijedilo je druženje do jutarnjih časova. Kao i ranijih godina organizaciju su pomogli: Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrada i Planinarski savez Crne Gore.

- **Memorijalni pohod „Nenad Vukomanović – Vukšin marš“**

Oko 50 planinara iz svih krajeva Crne Gore, je 04. marta 2018. godine, učestvovalo na prvom memorijalnom pohodu, koji je organizovao Klub vojnih planinara „Kapetan“ u znak sjećanja i poštovanja prema svom kolegi, drugu i planinaru Nenadu Vukomanoviću. Tokom pohoda osvojeni su vrhovi Troglava (2072 mnv) i Zekova glava (2117 mnv). Pored članova najuže Nešove porodice (supruga i kćerka) i kolega iz Vojske Crne Gore, na pohodu je učestvovalo i nekoliko poznatih crnogorskih planinara na čelu sa Predsjednikom Planinarskog saveza Crne Gore dr Draganom Bulatovićem. U ime Kluba o liku i djelu Nenada Vukomanovića govorio je Miladin Čogurić (sekretar kluba). Ranije je na Skupštini kluba vojnih planinara “Kapetan”, odlučeno da se pohod narednih godina održava poslednjeg vikenda u mjesecu januaru i da na taj način pređe u tradiciju. Ovu aktivnost je podržalo i pomoglo Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore i u ime kluba im se na tome zahvaljujemo.

- **15. Manifestacija “Noć punog mjeseca” na Orjenu**

U organizaciji planinarskog kluba „Subra“ u terminu 02-04.februara 2018. održana je tradicionalna manifestacija “Noć punog mjeseca”. Učesnici su se još jednom uvjerali u atraktivnost Orjena, ali i posvećenost domaćina organizaciji u kojoj sve štima do perfekcije. Ova tradicionalna manifestacija iz godine u godinu, organizacijom i atraktivnošću prevazilazi samu sebe i po svim parametrima spada u jednu od najbolje organizovanih planinarskih manifestacija u Crnoj Gori. Zasluga pripada, svakako, organizatoru događaja, Planinarskom klubu „Subra“ iz Herceg Novog i njegovom alpinističko-speleološkom odsjeku, ali i svim učesnicima koji u svakom detalju ispoštuju preporuke organizatora. Uz sve to, druženje u domu Za Vratlom već je postalo nadaleko poznato. Sve dobri razlozi da se ova manifestacija nikako ne propusti.

- **Sinjavina na krpljama 2018**

Ni najavljen crveni meteo alarm nije omeo entuzijaste i ljubitelje prirode da po surovom vremenu borave u prirodi. Kako se primičemo Poljima, počinje da pada snijeg. Polazna tačka je Kamp Rabrenović. Domaćin nas dočekuje prijatnim iznenađenjem: toplim čajem, priganicama, sirom i džemom koji se serviraju napolju na šank stolovima. Pored domaćina PK „Sinjavine“ iz Mojkovca, priključuju nam se planinari IPA Planinar, PK „Gorica“ iz Podgorice, PK „Bjelasica“ iz Kolašina, PK „Visokogorci“ i predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore Dragan Bulatović.

Uzimamo od domaćina krplje i krećemo na uspon. Snijeg je mali i pored nabujale rijeke uzvodno (nekih 2 km), ne koristimo krplje. Kako napredujemo, povećava se dubina snijega i tu već vidimo prednosti krplji koje nam umnogome olaksavaju hod. Dan je tmuran i snijeg pojačano pada, a grupa je neujednačena po kondicionoj spremnosti pa donosimo odluku da se preko tridesetak planinara podijeli u grupe. Najspremnije vodi iskusni planinar Baltić. Oni idu do planinarskog doma Ckara. Ostali napreduju svojim tempom i u pola jedan se po dogovoru vraćaju, ma gdje se na stazi zatekli. Kako se penjemo vjetar i snijeg pojačavaju. Kod doma je zbog jakog vjetro hladnoća gotovo nepodnošljiva. Planinari moraju da oslobode vrata doma od velikog nameta snijega da bi ušli i bar na trenutak se sklonili od vjetro i hladnoće. Za loženje vatre u domu nema vremena.

Dom nije u potpunosti završen. Predstoji opremanje smještajnog dijela. Sa završetkom tog dijela, ovo će biti jedan od najboljih planinarskih domova u Crnoj Gori. Silazak nam otežava smanjena vidljivost i snijeg koji sve više pada. Mokri smo, hladno nam je. Planina nam pokazuje ko je ovdje glavni. Možemo samo da je poštujemo i da joj se prilagodimo. U objektu Kampa Rabrenović, čeka nas kompresor da se ošistimo od snijega i topla prostorija sa domaćim napitcima svih vrsta. Tu razmrzavamo odjeću i opuštamo se uz muziku i video bima izgradnje doma Ckara i aktivnostima PK „Sinjavina“. Sva porodica Rabrenović se dobrano potrudila da bi „srela“ planinare. Pasulj sa kobasicom, paprike i više vrsta domaćeg hleba, sira, pa nakon toga domaći kolači su nas potpuno okrijepili. Čak su se potrudili da za one koji poste spremne posebne obroke. Neki od nas su obišli prelijepo napravljene i uređene bungalove u kampu. Odmoreni, ugrijani, uz dobru hranu i piće družimo se i razgovaramo. Ovo su posebno lijepi trenuci u planinarenju, kad se srećemo sa planinarima iz drugih klubova. Razmjenjujemo iskustva, ispriča se i poneki vic... Ovoga nikad dosta, ali moramo nazad. Zahvaljujemo se domaćinu i njegovoj porodici na divnom gostoprimstvu. Bio je ovo neočekivano lijep i dinamičan dan. Novo iskustvo doživljaja planine na krpljama, snijeg sa njegovim dražima, gostoprimstvo porodice Rabrenović. PK „Sinjavina“ iz Mojkovca najavljuje da će ovo biti tradicionalna šetnja na krpljana zadnje nedjelje februara.

- **IV Zimski uspon na Ljubišnju**

Četvrti zimski, sada već tradicionalni uspon, klub vojnih planinara “Kapetan” je uspješno organizovao i realizovao na planini Ljubišnji. Uspion je realizovan pravcem Zečki lager – Jezerac – Dernečište 2238 mnv – najveći vrh na Ljubišnji.

Uspion je realizovan 10. marta 2018. godine, a na njemu je učešće uzelo oko 30 planinara iz nekoliko planinarskih klubova iz Crne Gore.

Pored članova kluba vojnih planinara "Kapetan", na pohodu su učestvovali i ljubitelji planina iz službe zaštite i spašavanja Pljevlja, NVU Jezerac, turističke organizacije Pljevlja, AUDOR X3M club, Mirko Šćepanović iz Kolašina, bjelopoljski planinari Slavko Mrdak, Gordana Rakonjac, Mićo Baltić i članovi drugih klubova iz Crne Gore.

Manifestacija je ispunila sva očekivanja organizatora. Ni veliki snijeg nije spriječio sve one koji su imali želju da, neko po prvi put, a neko već više puta do sada, se popnu na najveći vrh Ljubišnje. I jedni i drugi sa neskrivenim adrenalinom što su tog dana donijeli odluku da budu baš tu. Neko je svoj put olakšavao na skijama, a neko na krpljama, gazeći negdje namete, negdje mokri, a negdje zaleđeni snijeg. Ali nije bilo razmišljanja da li ići do vrha ili odustati. Uostalom odluka je za sve pala kada su se odlučili da krenu iz Pljevalja. Na vrhu dan kakav su i očekivali. Jak vjetar, magla, snijeg, mraz. Ali za sve dan za pamćenje. Vrijeme koje nije dozvoljavalo preveliko zadržavanje. Kratko fotografisanje, predah za topli napitak, a onda organizovano nazad do Jezerca. Na Jezercu, u planinarskom domu, grupa pravi pauzu kako bi se osvježili, ručali, sabrali utiske i napravili plan za povratak. Da ručak bude ukusan i na zadovoljstvo svih, pobrinuli su se iskusni kuvari – planinari, bez kojih kompletan užitak ne bi bio kompletan.

- **U susret proljeću "Stazom Marka Miljanova"**

Spoj mladosti i iskustva, spoj proljeća i zime, ovako bi se u najkraćem mogla opisati, sada već tradicionalna, akcija crnogorskih planinara održana u subotu 24.marta 2018.godine. Dvadeset i troje planinara okupilo se u 9.00 h, kod spomenika generalu Đoku Miraševiću u Doljanima, u organizaciji PK „Visokogorci“, Planinarskog saveza i Fonda za razvoj Kuća „Marko Miljanov“. Akciju je podržalo Ministarstvo sporta. Nakon okupljanja, učesnici su, u organizovanoj koloni, krenuli markiranom stazom koja vodi preko Peute i Vrbice do Orljeva i dalje do postavljenog cilja – starog grada Meduna. Iako je proljeće kalendarski već počelo 20.marta, snijeg koji ih je dočeka kod vode Peute ukazivao je da se zima lako ne predaje. Upravo snijeg koji je padao prethodnih dana i loša vremenska prognoza uticali su da

interesovanje za akciju i broj učesnika bude na znatno manjem nivou nego prethodnih godina. Nakon kraće pauze za doručak i osvježanje čistom izvorskom vodom, kolona je nastavila najprije makadamskom cestom, a potom starim ilirskim putem iznad Gornje Vrbice do Orljeva. Na ovom dijelu je već bilo dovoljno snijega za grudvanje i druge zimske vragolije oduševljenih planinara. Na vrhu kamenih serpentina, po starom dobrom običaju, pauza i uživanje u pogledima na Podgoricu u daljini, kao i na ljepote sela Vrbica, Kakaricku goru i snijegom zaogrnutu Fundinu. Na Orljevu je učesnike pohoda dočeka doajen crnogorskog planinarstva Mijo Kovačević i poveo dalje do Meduna i muzeja „Marka Miljanova“. Najmlađi planinar u koloni bio je jednoipogodišnji Vuk Bošković koji je i ove godine došao sa roditeljima Jelenom i Ljubišom. U koloni je bio i sedmogodišnji Uroš sa svojim tatom, kao i Radovići Stefan i Nemanja. Braća Đajići, Dušan i Jakov ovog

puta su stigli automobilom sa majkom Marijom. Učesnici akcije su ukupno prepješačili oko 14 km i prilikom uspona savladali 550 m visinske razlike.

U ime Fonda za razvoj Kuća „Marko Miljanov“, planinare su kod muzeja, uz riječi tople dobrodošlice, dočekali predsjednik dr Radomir Prelević i sekretar Pero Gošović. U skladu sa tradicionalnim kućkim gostoprimstvom, učesnici akcije su posluženi priganicama i medom, te poznatim međunskim vinom i rakijom. Nakon prigodnog obraćanja Pera Gošovića i predsjednika Planinarskog saveza dr Dragana Bulatovića, kustos muzeja dr Vukić Ilinčić, održao je za prisutne istorijski čas o drevnom gradu Medunu, kao i o liku i djelu Velikog vojvode Marka Miljanova, koji predstavlja jednu od ključnih istorijskih ličnosti naše zemlje iz druge polovine 19. vijeka. U ime „Visokogoraca“ Milan Radović se zahvalio planinarima na učešću, a Fondu za razvoj Kuća na lijepom i srdačnom dočeku. Na kraju su planinari, uz pratnju kustosa, obišli stalnu postavku eksponata u muzeju. Lijep provod i dobro raspoloženje upotpunio je snijeg koji je počeo da pada oko podne na Medunu. Umjesto zaključka, ponovićemo riječi sa početka ovog teksta: spoj iskustva i mladosti, spoj zime i proljeća uvijek predstavljaju dobitnu kombinaciju!

- **Planinarski pohod Radunovići – Brotnjik**

PK "Sinjavina" iz Mojkovca i PK "Gorica" iz Podgorice su treći put izveli planinarsku akciju "Brotnjik". Na ovoj akciji učestvovalo je preko dvadeset pet planinara iz Berana, Mojkovca, Kolašina Podgorice, Danilovgrada, Nikšića, Herceg Novog. Vremenski uslovi su bili više nego dobri.

- **„Prvomajski uranak na planinu Vojnik“ 2018**

Po slobodnoj procjeni, blizu 700 učesnika su lijepi, praznični prvomajski dan proveli višesatnim planinarenjem i druženjem u prirodnom okruženju Vojnika. Neprekidne kolone planinarki i planinara su se smjenjivale na vrhu, uživale u ljepoti planinske prirode, posmatrale snijegom prošarane vrhove, uz neizostavno fotografisanje. Za to vrijeme, tim naših planinarki i planinara, predvođeni Hafizom Muratovićem, od ranih jutarnjih sati su se pobrinuli da na licu mjesta – kod Molove kolibe, skuvaju, za sve učesnike, ovog puta "planinarski pasulj", koji je za mnoge, kako se kasnije se ispostavilo, ukusom nadmašio prošlogodišnji, vojnički. Hladno točeno pivo, kao i svake godine obezbijedila je „Pivara Trebjesa“ za sve učesnike. Muzika sa razglasa je dodatno popravljala raspoloženje, a plesnom klubu „Sonrisa“ iz Podgorice, pri izvođenju plesnih tačaka i narodnih kola, su se pridružili planinarke i planinari. Prisustvo i pozdravne riječi dvojice iskusnih planinara – predsjednika PSCG dr Dragana Bulatovića i veterana Miodraga Mija Kovačevića su dodatno dali na značaju ovoj planinarskoj manifestaciji. Sportsko-rekreativno društvo „Montenegro tim“ se zahvaljuje svima koji su pomogli da se uspješno održi ovogodišnji Prvomajski uranak, a to su: Ministarstvo sporta, Planinarski savez Crne Gore, Pivara Trebjesa, IDEA, Elektroprivreda Crne Gore, Komunalno-Nikšić, Institut za crnu metalurgiju, Turistička organizacija Nikšić i Pekara Trend.

- **Barjak časti i slobode – Na Tjentištu obilježen jubilej 75 godina od bitke na Sutjesci**

Savez boraca Narodnooslobodilačkog rata i antifašista Crne Gore zajedno sa SUBNOR-om Bosne i Hercegovine, povodom obilježavanja 75 godina od herojske bitke na Sutjesci, organizovao je na Tjentištu, u nedelju 17.juna 2018. godine, Akademiju „Barjak časti i slobode“. Veličanstvenom skupu, prisustvovao je veliki broj antifašista iz svih republika bivše SFRJ, među njima su bili i planinari iz Crne Gore.

Na prostoru spomen-kompleksa na Tjentištu, održana je svečana Akademija sa horom, orkestrom, počasnim strojem garde Vojske Crne Gore i Bosne i Hercegovine te visokim državnim predstavnicima iz Crne Gore. Tokom akademije, u prisustvu preživjelih boraca i brojnih visokih zvanica, evocirane su uspomene na Petu neprijateljsku ofanzivu i herojski proboj partizana kroz обруч višestruko brojnijeg neprijatelja prije 75 godina. Prisutnima su se obratili predsjednici SUBBOR-a Crne Gore i BiH, akademik Zuvdija Hodžić i dr Bakir Nakaš. Program je vodio Dragan Mitov Đurović.

Cilj njemačke operacije na Sutjesci pod nazivom „Švarc“ 1943. godine je bio potpuno slamanje partizanskih jedinica na čelu sa vrhovnim komandantom Josipom Brozom Titom, koje su tek izašle iz bitke na slavnoj Neretvi. Više od 120.000 nemačkih i italijanskih vojnika, te domaćih izdajnika u обруču je mesec dana držalo oko 18.000 partizana, među kojima je bilo i nekoliko hiljada ranjenika i teških bolesnika. Tokom herojskog proboja živote je izgubilo 7543 borca NOV i POJ. Na Sutjesci je, između ostalih znamenitih ličnosti, 13. juna, poginuo i legendarni komandant 3. udarne divizije i član Vrhovnog štaba Sava Kovačević.

- **Memorijalni pohod „Dušan Bulatović Džambas“**

Memorijalni pohod „Dušan Bulatović Džambas“ je tradicionalno, uspješno održan od 22.do 24.juna u planinarskom domu Džambas. U pohodu na Bjelasicu je učestvovalo oko 200 planinara, ljubitelja prirode i dobrog druženja, svih generacija iz raznih krajeva Balkana. Posebnu zahvalnost dugujemo ekipi koja je 51 dan pješačila i pela vrhove Dinarskih planina, i pojavila se kod nas u planinarskom domu...ekipa koja piše istoriju. Prisutni su uživali kraj vatre, u zajedničkom planinarskom ručku, penjanju vrhova Bjelasice a dio naših planinara je prisustvovao dobrovoljnoj kosidbi na nekadašnjem jalovištu, akciji koja se prvi put sprovodi u našem gradu Mojkovcu.

Poseban događaj na ovom pohodu je bio izbor novog predsjednika Planinarskog kluba Džambas. Naime, za predsjednika je izabran Stevan Grdinić, dugogodišnji član i planinar.

- **41. Memorijal „General Danilo Jauković“**

Izveden je u subotu 14. jula usponom na najviši vrh Durmitora Bobotov Kuk 2523 m. Na pohodu je učestvovalo više od 250 planinara iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Norveške, Njemačke i SAD-a. Učesnici su u 10.00 sati posjetili spomen-ploču generalu Danilu Jaukoviću iznad Zelenog Vira, a zatim su u 10.30 sati prisustvovali otkrivanju spomen-ploče učitelju Lauševiću na Velikoj Previji.

U svom nadahnutom i emotivnom obraćanju predsjednik Planinarskog kluba „Durmitor“ Zoran Vojinović, prisjetio se svojih planinarskih početaka i vremena prije 41. godinu kada je na pohodu ispod Bobotovog Kuka srce izdalo jednog velikog Durmitorca i planinara generala Danila Jaukovića. Nakon toga predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore dr Dragan Bulatović, pozdravio je prisutne planinare i otkrio je spomen-ploču Jovanu Lauševiću. Izlazak na sami vrh Bobotovog Kuka odvijao se po planu između 11.00-13.00 sati. Po povratku sa vrha u 15.00 sati priređen je zajednički ručak u Dobrom dolu.

- **13. Memorijal “Danilo Petrović Njegoš”**

U organizaciji PSD „Javorak“ iz Nikšića, održan je 5. avgusta 2018. godine u mjestu Prijespa na Durmitoru, odakle je izvršen uspon na vrh Prutaš. Taj dan planinari Javorka odlaze od Danilovog spomenika koji se nalazi na Prijespi (Durmitor) do vrha Prutaš i na taj način svake godine prve nedelje avgusta, evociraju uspomene na Danila koji je život izgubio na Materhornu 9. avgusta 2005. godine.

- **Tradicionalni ljetnji uspon na planinu Hajlu** je održan 13. jula 2018. godine u organizaciji PK “Jelenčica” iz Rožaja. Manifestacija se tradicionalno organizuje povodom Dana državnosti. Na ovom ljetnjem usponu, učestvovalo je 20 planinara koji su se markiranom stazom ispeli na vrh Hajle (2403 m).

- **17. Dani Gorice na Bukumirskom jezeru**

Sedamnaesta po redu manifestacija koju organizuje Planinarski klub „Gorica“ iz Podgorice, održana je od 27. do 30. jula 2018. godine. Manifestacija je uvrštena u kalendar aktivnosti Planinarskog Saveza Crne Gore i predstavlja međuklupski susret planinara iz Crne Gore i okruženja. Dane Gorice, klub je iskoristio za promociju planinskih staza na vrhove Maglič 2141 m i Torač 1884m.

- **11. Tradicionalni uspon na Prutaš**

Održan je 29. jula 2018. godine u organizaciji PK “Piva” iz Plužina. Uspón je organizovan u sklopu manifestacija vezanih za obilježavanje Dana opštine Plužine, pod

pokroviteljstvom SO Plužine i Regionalnog parka "Piva". Manifestacija je uspješno realizovana.

- **51. Memorijal "Ratko Gaga Lučić"**

U sklopu dana Javorka, 28. i 29.07.2018 godine, u dvorištu planinarskog doma u ulici "Jovana Cvijića" br. 4, održana su takmičenja u sportskom penjanju i planinarskoj orijentaciji, u znak sjećanja na preminule članove kluba .

- **15. Memorijal Vasojevičkog Koma "Vera Vincek i Pavle Milošević"**

Održan je u terminu 3 - 5. avgust 2018. godine, u tradicionalno izvrsnoj u organizaciji PSK "KOM", PSCG, SRD "Trebjesa" Nikšić i LTO-Andrijevića, na katunu Štavna na Komovima. Kao i svake godine posjećenost je bila velika, ali na veliko zadovoljstvo sve više je mladih. U petak večer uz logorsku vatru i zvuke pjesme na Štavnoj, u podnožju Koma, planinari i ljubitelji prirode su se družili i ostali do kasno u noć. U subotu ujutro izveden je uspon na Vasojevički Kom 2461 m. Oko 250 do 300 planinara popelo se na vrh Vasojevičkog Koma. Planinare je po povratku u logor dočekaio tradicionalni ručak (vojnički pasilj) i hladno Nikšićko pivo. Komovima je odjekivala pjesma. Uz pjesmu i igru planinari su nastavili druženje u logoru. Utisci svih prisutnih povodom organizacije ove manifestacije su bili izvanredni.

- **Uspón na planinu Bogićevicu i Hridski krš**, je održan 11-12. avgusta 2017. godine, u organizaciji PK "Hrid" iz Plava. Uspón je uspješno realizovan uz učešće brojnih planinara, rekreativaca i ljubitelja prirode iz Crne Gore i Srbije.
- **Šatorijada u Bijeloj**, tradicionalna manifestacija u organizaciji PK "Krilaš", iz Šavnika, održana je od 17-19. avgusta u mjestu Bijela u blizini Šavnika.
- **Manifestacija "Stazom Veljka Vlahovića 2018"**

Planinarski savez Crne Gore, PK "Visokogorci Crne Gore", KVP "Kapetan", SRD "Montenegro tim" i SRD "Pivara Trebjesa" zajedno sa SUBNOR-om Crne Gore i Mjesnom zajednicom Trmanje organizovali su, u subotu 01.09.2016. godine, tradicionalnu planinarsku manifestaciju „Stazom Veljka Vlahovića“. Cilj ove manifestacije je, pored promocije planinarenja i zdravih stilova života, odavanje dužnog poštovanja velikom rodoljubi, revolucionaru i narodnom heroju

Veljku Vlahoviću. Želja nam je da približimo, naročito mladim generacijama, život i djelo ovog velikana naše istorije i tako na najbolji način promoviramo ideale pravde i slobode za koje su se borili naši slavni preci.

Autobus sa učesnicima pohoda je krenuo u 8.00 sati ispred hotela City u Podgorici i prevezao ih do mjesta Abisinija u kanjonu Platije, gdje su im se pridružili ostali učesnici koji su došli sopstvenim vozilima. Učesnici pohoda su planinarili stazom dugom osam kilometara, koja vodi iz kanjona Platije do Veljkove rodne kuće na Trmanju. U pitanju je staza na kojoj su krajem sedamdesetih i tokom osamdesetih godina prošlog vijeka, 2. septembra, na dan rođenja Veljka Vlahovića, organizovani masovni pohodi. Crnogorski planinari su 2014. godine, nakon što su uredili i markirali planinarsku stazu, obnovili ovu lijepu tradiciju. Ovogodišnjoj manifestaciji je prisustvovalo više od sto učesnika, među kojima su bili planinari iz više planinarskih klubova, predstavnici boraca NOR-a, mještani Rovaca i ostali poštovaoci imena i djela Veljka Vlahovića. Po dolasku planinara kod Veljkove rodne kuće na selu Trmanje, učesnicima akcije su se obratili organizatori i ugledni gosti, a takođe je izveden prikladan kulturno-umjetnički program. Vijenac na bistu Veljka Vlahovića, položili su Gojko Vlahović, predsjednik udruženja boraca NOR-a i antifašista Kolašina i član predsjedništva Saveza boraca Crne Gore, Tatjana Ivanović iz Planinarskog saveza Crne Gore i Iva Vlahović predstavnik MZ Trmanje. Ispred NVO Džip reli Montenegro Trophy cvijeće na bistu su položili Luka Maksimović i Ratko Perošević. U ime bratva Vlahovića i MZ Trmanje prisutne je na veoma emotivan način pozdravio Veljko Slobodanov Vlahović, koji ponosno nosi ime svog slavnog deda.

Predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore prof. dr Dragan Bulatović, u svom govoru je rekao da pohod Stazom Veljka Vlahovića predstavlja planinarski pohod u nataknutnoj prirodi, ali i istorijsko putovanje u slavnu prošlost. Ova manifestacija je prirodan spoj dvije stvari sa kojima se mi Crnogorci dičimo i ponosimo među svim narodima zemaljskim, a to su naše spektakularne planine i naša slobodarska istorija. I jedno i drugo u nasleđe su nam ostavili naši slavni preci. Naša je sveta dužnost da to čuvamo, negujemo i unapređujemo, te da ga ostavimo u nasleđstvo svojim potomcima.... Staza Veljka Vlahovića staze rodoljublja, čojstva i junaštva, staza pregalaštva, čvrstog karaktera, staze progresu i sveopšteg napretka. Ona vodi pravom cilju, vodi prema čovjeku i čovječnosti, prema pravdi i slobodi... Veljko je bio i ostao čovjek i junak u punom smislu tih riječi. Svojim djelima je zadužio Crnu Goru, a Crna Gora mu se još nije odužila, kao što se nije valjano odužila ni mnogim drugim rovačkim i crnogorskim vitezovima, borcima za pravo čast i slobodu Crne Gore. Vitezovima kojima je sloboda bila imperativ i sveta riječ i koji su u ovim brdima držali vječito otvoreni prozor slobode. Bulatović je takođe uzrazio uvjerenje da još nije kasno da im se odužimo, te da je najvažnija stvar je da slijedimo njihov put, idemo njihovim stazama... Način da im se odužimo je da Univerzitetu Crne Gore vratimo Veljkovo ime, koje smo u jednom trenutku brzopleto i nepromišljeno promijenili. Način da se odužimo je i da konačno uredimo ovu kuću u kojoj je Veljko rođen, stavimo je u funkciju i pretvorimo u mjesto gdje ćemo se češće i još masovnije okupljati.... Moramo znati ono što smo bili, ono što jesmo, pa ćemo lakše definisati i ono što želimo biti. Moramo se spasiti univerzalnog bezličja, njegovati svoje specifičnosti, sačuvati svoj identitet, tradicionalne i prirodne vrijednosti jer će nas jedino tako drugi prepoznavati i priznavati. Samo tako možemo znati za sebe, hodati u korak sa vremenom i nositi se sa svojim bremenom-zaključio je Bulatović.

U ime opštine Kolašin prisutnima se obratio predsjednik Milosav Bato Bulatović. On se zahvalio organizatorima na naporima koje ulažu u promociju prirodnog i istorijskog nasleđa i obećao podršku opštine za ovu i slične manifestacije.

Zoran Bobo Raičević ispred SUBNORA i antifašista Crne Gore je govorio o Veljkovom životnom putu i postignućima.

Zoja Bojanić Lalović, odbornica u Skupštini Glavnog grada i direktorica Gimnazije "Slobodan Škerović" u svom obraćanju je govorila nesvakidašnjem odnosu između Veljka

i omladine. Takođe je istakla da je za Trmanje vežu najljepše uspomene iz djetinjstva, gdje je kod svoje uјčevine provodila vrijeme i slušala priče o velikanu naše istorije Veljku Vlahoviću. Upravo tamo je naučila kako se voli svoja zemlja i kako se možemo pred svima ponositi našim slavnim precima.

Prisutne je prikladnim repertoarom revolucionarnih pjesama razgalio Mićo Popović direktor osnovne škole „Međuriječje“ i prijatelj rovčana. Do kasno popode na Trmanju se pjevalo se i igralo uz staru narodnu, ali i rok muziku, a okolni vrhovi su upili riječi „Računajte na nas!“ što nas dodatno obavezuje.

Program je nadahnuto vodio poznati kolašinski glumac Đorđije Tatić. Za sve učesnike manifestacije organizatori su obezbijedili ručak (vojnički pasulj), hladno nikšićko pivo i sokove.

Ovogodišnju manifestaciju Stazom Veljka Vlahovića 2018, podržala su dva ministarstva, Ministarstvo sporta i Ministarstvo odbrane, pa im se ovom prilikom iskreno zahvaljujemo na iskazanom razumijevanju i podršci. Vojska Crne Gore je obezbijedila vojnički pasulj, a SRD „Pivara Trebjesa“ Nikšićko pivo za sve učesnike. Zahvalnost dugujemo i Odjeljenju bezbjednosti Kolašin, koje je i ove godine u cilju bezbjednog održavanja manifestacije, obezbijedilo prisustvo patrole saobraćajne policije, na magistralnom putu Podgorica-Kolašin.

5. PLANINSKI FESTIVAL PROKLETIJE 2018

Planinarski savez Crne Gore, uz podršku prijatelja i sponzora, organizovao je proteklog vikenda, od 1. do 3.juna 2018., u dolini Grebaje Planinski festival „Prokletije 2018“. Na festivalu je uzelo učešće više stotina planinara iz Crna Gora i regiona i SAD. Cilj nam je bio da na najbolji način prezentujemo, promovišemo i afirmišemo našu organizaciju i aktivnosti kojima se bavimo, ali isto tako i opštine Plav i Gusinje, zajedno sa Nacionalnim parkom „Prokletije“, njihove prirodne i kulturne vrijednosti, te još uvijek nedovoljno iskorišćene turističke potencijale ovog kraja.

Festival koji predstavlja savremenu formu razmjene informacija i iskustava, te učesnicima pruža mogućnost sticanja novih znanja i vještina u oblasti planinarstva, planinskog turizma i zaštite planinske prirode, u potpunosti je ispunio svoju Misiју i zacrtane ciljeve. Manifestaciju je činilo nekoliko tematskih događaja koji su se odvijali u dolini Grebaje i na okolnim planinama. Svečano otvaranje je upriličeno u petak 1.juna, u bašti ekorestorana „Pavićević“, festival je otvorila predsjednica opštine Gusinje Anela Čekić. Prisutnima su se takođe obratili predsjednik PSCG prof. dr Dragan Bulatović, direktor NP „Prokletije“ Admir Lalić, generalni sekretar SUBNOR-a i antifašista CG Dragan Mitov Đurović, doajen crnogorskog planinarstva Mijo Kovačević, te profesor sa Ohajo Univerziteta iz SAD prof. dr Denis Vili. Prve festivalske večeri promovisan je časopis Planinarskog saveza Crne Gore, „Planinarske novine“, broj 6, koji izlazi dva puta godišnje, a o kojemu su govorili glavni i odgovorni urednik mr Darko Brajušković i zamjenik urednika dr Mirko Jakovljević. Nakon toga, poznati crnogorski alpinista Drago Vujović je prisutnima prezentirao Crnogorsku ekspediciju Everest2010. O bogatsvu faune Prokletija i filmu sa istom tematikom „Tragovima divljači do skrivenog svijeta Prokletija“ govorio je Enes Drešković. Program je veoma nadahnuto vodila Danijela Prašćević. Drugog festivalskog dana organizovani su usponi na prokletske vrhove Popadija, Talijanka i Volušnica, na kojima je uzelo učešća više od 300 planinarki i planinara, među kojima je bila i predsjednica opštine Gusinje Anela Čekić. Nakon

zajedničkog ručka, učesnici festivala su uživali u programu koji su priredili članovi KUD-a „Džafer Nikočević“ iz Gusinja. Iste večeri je održana i promocija novog izdanja vodiča Primorska planinarska transverzala „Orjen-Lovćen-Rumija“, kao i prezentacija novog modernog sajta Planinarskog saveza CG. Tokom večeri prisutne je zabavljao poznati plavski muzičar Harun Purišić Haja.

Treći festivalski dan je bio rezervisan za državno takmičenje u planinarskoj orijentaciji „Montenegro kup 2018“, kao i za predavanje o planinarstvu za učenike OŠ „Džafer Nikočević“ koje je održao načelnik Komisije za planinarsku orijentaciju PSCG, Drago

Vujović. Prvo mjesto u planinarskoj orijentaciji za seniore osvojila je ekipa PK „Javorak“ iz Nikšića, dok je drugoplasirana bila ekipa „Rosonero“ iz Gusinja. Prvo mjesto u juniorskoj konkurenciji ostvarila je ekipa PK „Cmiljače“ iz Bijelog Polja, drugo PK „Javorak“, dok je treće mjesto pripalo PK „Berane“. Ostvarenim plasmanom navedene ekipe su se plasirale za prvenstvo Balkana, koje će se krajem septembra održati u Makedoniji.

Planinarski savez se ovom prilikom zahvaljuje prijateljima i sponzorima bez kojih festival ne bi bilo moguće organizovati, a to su: Ministarstvo sporta, Ministarstvo turizma i održivog razvoja, Crnogorski olimpijski komitet, JP Nacionalni parkovi, Opština Gusinje, Opština Plav, Lovćen osiguranje, Nacionalna Turistička organizacija, LTO Pav, SRD „Pivara Trebjesa“, Ekokatun „Pavičević“ Grebaje.

6. JUBILEJ 130 GODINA OD POHODA JOVANA LAUŠEVIĆA NA DURMITOR

Na Durmitoru je 13 i 14. jula proslavljen Jubilej 130 godina od pohoda učitelja Jovana Lauševića na Durmitor, pa je tim povodom na Velikoj Prevljici, ispod najvišeg durmitorskog vrha Bobotovog Kuka, otkrivena spomen-ploča ovom pioniru crnogorskog planinarstva. Istovremeno je, uz učešće više stotina planinara iz zemlje i inostranstva, održan i 41. memorijalni pohod „General Danilo Jauković“. U slavu velikog jubileja na Žabljaku je održana Svečana akademija.

Proslavu ovog značajnog jubileja organizovao je Planinarski savez Crne Gore zajedno sa Klubom vojnih planinara „Kapetan“, planinarskim klubom „Durmitor“ i sportsko-rekreativnim društvima „Montenegro tim“ i „Pivara Trebjesa“, uz podršku Ministarstva sporta, Ministarstva odbrane, Opštine Žabljak i JP „Nacionalni parkovi“.

U petak 13.07.2018. godine, u popodnevним časovima organizatori su po starom dobrom običaju podigli kamp u Dobrom dolu, gdje je više od pedeset učesnika provelo noć uz nezabilaznu logorsku vatru, pjesmu i druženje.

41. Memorijalni pohod „General Danilo Jauković“ izveden je u subotu 14. jula usponom na najviši vrh Durmitora Bobotov Kuk 2523 m. Na pohodu je učestvovalo više od 250 planinara iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Norveške, Njemačke i SAD-a. Učesnici su u 10.00 sati posjetili spomen-ploču generalu Danilu Jaukoviću iznad Zelenog Vira, a zatim su u 10.30 sati prisustvovali otkrivanju spomen-ploče učitelju Lauševiću na Velikoj Prevljici.

U svom nadahnutom i emotivnom obraćanju predsjednik Planinarskog kluba „Durmitor“ Zoran Vojinović, prisjetio se svojih planinarskih početaka i vremena prije 41. godinu kada je na pohodu ispod Bobotovog Kuka srce izdalo jednog velikog Durmitorca i planinara generala Danila Jaukovića. Nakon toga predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore dr Dragan Bulatović, pozdravio je prisutne planinare i otkrio je spomen-ploču Jovanu Lauševiću. Izlazak na sami vrh Bobotovog Kuka odvijao se po planu između 11.00-13.00 sati. Po povratku sa vrha u 15.00 sati priređen je zajednički ručak u Dobrom dolu. Istoga dana, u 19.00 sati, u sali SO Žabljak, održana je Svečana akademija. Na skupu su pored planinara prisustvovali građani i veći broj rodbine Jovana Lauševića.

Pozdravljajući prusutne, predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore Dragan Bulatović je kazao: „Danas je veliki dan za crnogorsko planinarstvo, slavimo veliki jubilej, vjerujem da je ovo dobra prilika da se podsjetimo velikih pregalačkih napora pionira našeg planinarstva i sjajnih rezultata koje su kasnije generacije crnogorskih planinara ostvarile hodajući njihovim stazama...“, a zatim istakao „teško je naći u cijelom svijetu primjer tolike sudbinske povezanosti jednog naroda i jedne države sa svojim planinama kao što je to slučaj kod nas u Crnoj Gori. Zato crnogorski planinari promovišu i afirmišu crnogorske planine, ali takođe baštine svoju tradiciju i slavnu istoriju, jer su to dvoje u Crnoj Gori od iskona čvrsto i neraskidivo skupčani“.

On je pojasnio da su planinarenje kao aktivnost motivisani naučnim, sportskim i estetskim razlozima na našim planinama najprije započeli strani botaničari, geografi, kartografi i drugi, koji su rezultate tih studija objavljivali uglavnom u naučnim časopisima toga doba. „Prvi Crnogorac koji je pohodio Durmitor iz čisto planinarskih razloga, bio je učitelj Jovan Laušević i o tome ostavio dragocjen zapis 1888.godine. On je svoju putopisnu reportažu „Na Durmitoru“ objavio u pet nastavaka u „Glasu Crnogorca“, što ga čini pioninom planinarstva u Crnoj Gori, a nas obavezuje da se njegovo ime i djelo nađe na zasluženom mjestu... Crnogorski planinari već 130 godina idu stazama Jovana Lauševića i kao znak zahvalnosti za klicu planinarstva koju je zasijao, danas smo na Velikoj Previji, otkrili njegovu spomen-ploču, kao trajni spomen koji će podsjećati sadašnje i buduće generacije na pionirski pohod učitelja Lauševića“, kazao je Bulatović.

„Jovan Laušević i Danilo Jauković, dva durmitorska velikana, pokazali su veliki ugled i poštovanje u svom profesionalnom poslu, kao učitelj i general, ali ih slava nije ponijela, da zaborave na svoje korijene i svoj Durmitor i prema njemu iskažu veliko poštovanje i ljubav. Odrastali su tegobnim gorštackim životom, stvarali u vječnoj borbi čovjeka i prirode, dobijali su životne bitke, skoro bez poraza, samo im je gorostasni Durmitor prkosio. Za njegovo osvajanje je trebalo imati poštovanja, iskustva i velike ljubavi, zato im je bio velika inspiracija“, kazala je direktorica TO Žabljak Vanja Krgović Šarović.

Na razvoj planinarstva u Crnoj Gori podsjetio je u svom izlaganju i nekadašnji predsjednik Planinarskog saveza Mijo Kovačević. On je istakao da su začetnici modernog planinarstva u Crnoj Gori Stojan Cerović, Branislav Cerović i akademik Branimir Gušić.

„Na ideju Stojana Cerovića građeni su planinarski domovi u Durmitoru. Branislav je 1935. godine započeo prva markiranja staza i postavljanje prvih kutija i pečata na durmitorskim vrhovima, a 1938. sa akademikom Gušićem izdaje prvu brošuru o Durmitoru. Iza Branislava Cerovića je kapitalno djelo „Vodič kroz Durmitor“, koji je u tri izdanja pisan na srpsko-hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku. Njegovo djelo su nekoliko planinarska skloništa i detaljna planinarska karta koja je i danas primjer kvalitetnog edukativnog materijala“, kazao je Kovačević.

Direktor JP Nacionalni parkovi Crne Gore, Elvir Klica, kazao je da će preduzeće kojim rukovodi sa zadovoljstvom prihvatiti sva aktivnosti ove vrste i da je važno da se kroz poštovanje pravila čuvaju vrijednosti ovog i drugih nacionalnih parkova. On je dalje naveo da se ovakvim manifestacijama najbolje promovišu vrijednosti crnogorskih nacionalnih parkova. „Na ovaj način šaljemo poruku o značajnu vrijednosti nacionalnih

parkova, koje treba čuvati za današnje i buduće generacije, i da je veoma važno da svi građani naše zemlje čuvaju nacionalne parkove, poštuju unutrašnji red u parkovima, u stvari poštuju pravila koja su nam ostavili učitelj Jovan Laušević i general Danilo Jauković“, rekao je on.

Na kraju skupa je prikazan dokumentarni film „Durmitor“ znamenitog hrvatskog akademika Branimira Gušića iz 1931. godine. Program je nadahnuto vodila Tatjana Ivanović.

7. SARADNJA I PODRŠKA PLANINARSKIM KLUBOVIMA

Tokom 2018. godine u Savez je bilo učlanjeno 48 klubova. Savez je imao dobru i sadržajnu saradnju sa većinom klubova koji su svojim aktivnostima značajno doprinijeli daljem razvoju i unapređenju planinarstva u Crnoj Gori. Na zahtjeve planinarskih klubova za potrebe realizacije određenih aktivnosti predviđenih Kalendarom, Savez je pozitivno odgovarao i u skladu sa mogućnostima odobravao finansijsku pomoć u iznosima od 100 - 200 €.

8. UREĐENJE I ODRŽAVANJE PLANINSKIH STAZA I POSTAVLJANJE SIGURNOSNE OPREME

Planinarski savez Crne Gore je, u skladu sa Zakonom o planinskim stazama, sklopio ugovor sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma za održavanje i uređenje izabranih planinarskih staza Nacionalne mreže, za uređenje i izradu signalizacije na stazama za hodanje na krpljama, uređenje staze u Opštini Petnjica, održavanje skloništa i postavljene sigurnosne opreme shodno odobrenom planu održavanja za 2018/2019.godinu. Raspisan je Javni poziv i izvršen izbor klubova domaćina. Sa planinarskim klubovima, domaćinima su sklopljeni pojedinačni ugovori, koji su u toku realizacije do 01. juna 2019. godine. Raspisani su javni pozivi i na osnovu najpovoljnije ponude odabrani izvođači za izradu nove i zamjenu dotrajala i oštećene signalizacije. Formirana je Komisija za implementaciju Ugovora, koja je izvršila kontrolu rada domaćina staza. Ministarstvu održivog razvoja i turizma je dostavljen sumarni izvještaj za 2018. godinu. Urađen i dostavljen Plan održavanja za 2019/2020 godinu i dostavljen sumarni izvještaj sa predlogom težišnih zadataka i preusmjeravanje neutrošenih sredstava. Oštampani je planinarski vodič CT-1 Planinama Crne Gore na CSHB, engleskom i njemačkom jeziku, I dovršena štampa vodiča PPT na engleskom.

- **Planinarski klub „Subra“ i Agencija za razvoj i zaštitu Orjena – popravljali put prema Vratlu i čistili korito Kotobiljskog izvora**

Hercegnovski planinari i zaštitari prirode vrijedno su radili na otklanjanju posledica prouzrokovanih jesenjim bujicama na području planine Orjen. Članovi PK „Subra“ su 23. novembra popravljali oštećenja na putu prema planinarskom domu Za Vratlom, dok su predstavnici Agencija za razvoj i zaštitu Orjena juče radili na izletištu Kotobiljski izvor.

– Nakon što je bujica nanijela 10-ak metara kubnih blata i šljunka, Agencija za razvoj i zaštitu Orjena, kako prenosi Boka News, je 23.novembra, obavila najurgentnije radove

na čišćenju korita Kotobiljskog izvora, kako bi spriječila štete koje su mogle biti izazvane novim najavljenim padavinama za vikend. Odstranjen je splet vegetacije, stijene i odbačena automobilska guma, koji su se nošeni velikom bujicom zaglavili u koritu i izazvali plavljenje platoa odmorišta Kotobiljskog izvora. Nažalost, tom prilikom je odnešen pretežni dio drvenog mobilijara odmorišta. Sigurni smo da ćemo zajedničkim snagama Kotobiljski izvor ubrzo dovesti makar u pređašnje stanje, jer Agencija u kontinuitetu radi na valorizaciji hercegnovskog zaleđa, pa tako i Kotobiljskog izvora, istorijskog mjesta i važne tačke na pješačkoj komunikaciji koja povezuje Herceg Novi sa Orjenom. Ova staza sve je značajnija kao dio ponude aktivnog turizma hercegnovske opštine – ističe se u saopštenju.

Prema riječima Željka Starčevića poznatog hercegnovskog planinara i entuzijaste, PK „Subra“ održava stazu HN-Borići-Vratlo, pa tako, u granicama svoje mogućnosti, i ovo odmorište. – Juče smo takođe radili na čišćenju korita potoka na Kotobiljskom izvoru, da izbjegnemo mogućnost novog plavljenja, pa zatim produžili na put Borići-Vratlo, koji je ujedno i markirana pl. staza i predstavlja ulaz u Transverzalu Orjen-Lovćen-Rumija. Rađeno je vanredno čišćenje kanala (koje smo već u sepretembru pripremili za sezonu kiša), kao i ravnanje u velikom nevremenu protekle nedelje najoštećenijeg dijela puta u blizini samog prevoja Vratlo i pl. doma. Na taj način, uz još jedan dio neophodnih radova koji predstoje, zadržali smo mogućnost prolaska terenskog vozila, što je važno ne samo za redovno snabdijevanje i održavanje pl. doma, već i za obližnje katune, kao i za bezbjednost u slučajevima eventualnih vanrednih situacija -zaključio je Starčević.

9. SARADNJA SA DRŽAVNIM ORGANIMA INSTITUCIJAMA I NVU

Tokom 2018. godine Savez je unaprijedio postojeću i uspostavio novu saradnju sa različitim državnim organima, institucijama, lokalnim samoupravama i nevladinim udruženjima. Ovom prilikom posebno ističemo saradnju sa Ministarstvom sporta, Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Nacionalnom turističkom organizacijom, Nacionalnim parkovima i Crnogorskim olimpijskim komitetom.

- **Konsultacije sa Ministarstvom sporta u vezi sa preregistracijom saveza i klubova.** Od stupanja na snagu novog Zakona o sportu, 14.jula 2018, Planinarski savez je imao redovne konsultacije sa Ministarstvom sporta i u skladu sa istim slao instrukcije planinarskim klubovima i upozoravao ih na rokove predviđene za preregistraciju.
- **Skupština Crnogorskog olimpijskog komiteta.** U subotu 7. Jula 2018. održana je druga redovna sjednica skupštine Crnogorskog olimpijskog komiteta. Sjednici je prisustvovalo 34 od ukupno 53 delegata. Delegat na skupštini, ispred Planinarskog saveza Crne Gore, bio je Pavle Bandović.
- **Saradnja sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma.** Veoma je važno spomenuti višegodišnju uspješnu i sadržajnu partnersku saradnju sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, te sa Nacionalnom turističkom organizacijom na projektu Hiking & Biking u Crnoj Gori.
- **Saradnja sa Vojskom Crne Gore i Ministarstvom odbrane.** PSCG ima odličnu saradnju sa ovim institucijama koje u skladu sa mogućnostima, nesebično pomažu

veliki broj naših akcija. Tradicionalno dobru saradnju PSCG ima i sa Nacionalnim parkovima Crne Gore, lokalnim samoupravama i lokalnim turističkim organizacijama.

- **Memorandum o saradnji Planinarskog saveza Crne Gore i Sportsko-rekreativnog društva studenata ekonomije i menadžmenta Ekomen**

Sporazum između dvije organizacije su potpisali prof. dr Dragan Bulatović predsjednik PSCG i Jovana Nedović izvršna direktorica Ekomen-a. Prioritet u zajedničkom djelovanju i saradnji biće otvaranje novih organizacionih mogućnosti za obje strane, na temelju sinergijskih timskih efekata. Memorandumom su utvrđeni predmet i oblasti međusobne saradnje u dijelu organizovanja zajedničkih aktivnosti, sportskih tribina, okruglih stolova, panel diskusija, i drugih događaja, a sve u cilju promocije planinarenja i zdravih stilova života među studentskom populacijom. Strane potpisnice su se saglasile na međusobnu kadrovsku, stručnu, tehničku, logističku, infrastrukturnu, marketinšku i organizacionu pomoć i podršku u organizaciji konkretnih projekata i aktivnosti. Studenti članovi Ekomena će volontirati u organizaciji događaja koji su pod ingerencijom PSCG, dok će PSCG za njih organizovati akcije planinarenja. Strane potpisnice Memoranduma, dogovorno će kroz zajedničke i zasebno planirane promotivne aktivnosti informisati javnost svojim zajedničkim i pojedinačnim aktivnostima vezanim za sadržaj ovog memoranduma.

- **Radionica za upravljanje projektnim ciklusom**

U Kolašinu je od 13. do 16. novembra 2018. održan trening na temu Upravljanje projektnim ciklusom, za predstavnike organizacija civilnog društva iz Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine, u cilju jačanja kapaciteta za pripremu i sprovođenje projekata koji se finansiraju iz sredstava Evropske unije. Tokom treninga, učesnici su imali prilike da saznaju više o dostupnim izvorima finansiranja, načinima konkurisanja, osnovnim elementima projekata, formulaciji i pripremi projekata i ostalim važnim pitanjima vezanim za povlačenje sredstava EU, kao i o pravilima i procedurama za sprovođenje projekata uključujući ugovorne obaveze, finansije, nabavke, komunikaciju i vidljivost, izvještavanje i dr. Treningu je prisustvovalo 30 predstavnika organizacija civilnog društva iz regiona.

Obuka je dio projekta „GEAR – Green Economy for Advanced Region (Zelena ekonomija za razvoj regiona)“ koji ima za cilj povećanje aktivnosti i uticaja organizacija civilnog društva iz Crne Gore, Srbije, BiH, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije i Albanije u zaštiti životne sredine kroz umrežavanje, jačanje kapaciteta i promovisanje zelene ekonomije. Projekat finansira Evropska unija u okviru Programa podrške civilnom društvu i medijima za 2016-2017, a realizuje FORS Montenegro u partnerstvu sa organizacijama SMART Kolektiv iz Srbije, Centar za razvoj i podršku iz BiH, EKO Svest iz Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, EDEN Centar iz Albanije i Udruženjem Slap iz Hrvatske. Ispred Planinarskog saveza na radionici je učestvovala Tatjana Ivanović.

- **Hiking tura za studente - Kom Car planina**

Na Komovima su 23. juna 2018. uživali članovi Studentskog sportskog saveza Crne Gore. Studentski sportski savez je, u saradnji sa Planinarskim klubom “Visokogorci” i Planinarskim savezom Crne Gore, za svoje članstvo organizovao Hiking turu na

Vasojevički Kom 2461 m. Prema jednoj od najimpresivnijih crnogorskih planina, iz Podgorice se, autobusom u 7.30 h, uputilo više od 50 učesnika, u pratnji iskusnih planinskih vodiča. Oni su preko Kolašina, Mateševa i prevoja Trešnjevik stigli u podnožje Komova na katun Štavna oko 10.30h.

Iako hladan vjetar i niska oblačnost nijesu obećavali, grupa se u 11 sati uputila prema postavljenom cilju, što se pokazao kao dobra odluka. Vrijeme se usput popravilo, vjetar koji je kasnije utihnuo i sunce koje se pojavilo iza oblaka, povoljno su uticali tako da staza nije bila previše klizava. Osim četvoro učesnika koji su odustali na samom početku, svi ostali su se nakon dva i po sata našli na vrhu Vasojevičkog Koma. Nekima od njih je ovo bio prvi uspon iznad dvije hiljade metara što se smatra planinarskim "krštenjem". Uslijedila je duža pauza za okrepljenje, fotografisanje i uživanje u jedinstvenim pogledima koji se sa Komova pružaju na okolne planine. Nakon toga uslijedio je silazak prema katunu Štavna, uz povećani oprez i pažnju. Oko 16.30 u Eko selo "Štavna", gdje su ih čekali autobusi, vratili su se poslednji učesnici ovog zanimljivog i uzbudljivog pohoda.

- **Crnogorski planinari u posjeti kod predsjednika Opštine Kolašin**

Predsjednik Opštine Kolašin Milosav Bato Bulatović primio 15. avgusta 2018. delegaciju crnogorskih planinara na čelu sa predsjednikom Planinarskog saveza dr Draganom Bulatovićem. Pored predsjednika Saveza u delegaciji su bili doajen crnogorskog planinarstva Mijo Kovačević i predsjednici kolašinskih planinarskih klubova

„Bjelasica“ i „Gorštak“, Aco Popović i Zoran Bulatović. U dužem prijateljskom razgovoru sagovornici su iskazali međusobno razumijevanje i izrazili želju za produbljivanjem i obogaćivanjem saradnje na različitim poljima, od obostranog interesa. Planinari su predsjedniku Bulatoviću poželjeli uspjeh u budućem radu na čelu gradske uprave, dok im je on, u svom izlaganju, odao priznanje za dosadašnje napore i ostvarene rezultate, te obećao značajniju podršku u narednom periodu. Kolašin sa okolnim planinama predstavlja omiljenu destinaciju za planinare jer posjetiocima pruža izvanredne

mogućnosti za bavljenje svim vidovima planinarskih aktivnosti. Predano radeći na promociji i popularizaciji planinarstva i zdravih stilova života crnogorski i kolašinski planinari istovremeno daju doprinos proširivanju i obogaćivanju turističke ponude, te boljoj valorizaciji turističkih potencijala okolnih planina. Sada već tradicionalna Zimska avanturistička trka „Bjelasički maraton“, „Sinjavinski sektor“ (prelazak Sinjavine na skijama) i slične manifestacije, poput prošlogodišnjeg Planinskog festivala, značajno doprinose da se za Kolašin i njegove planine čuje daleko van granica naše zemlje. Pored Sinjavine i Bjelasice, koje već posjeduju solidnu planinarsku infrastrukturu, u narednom periodu veću pažnju treba posvetiti Maganiku i Moračkim planinama, kako bi se ovi „planinski biseri“ otvorili i približili što većem broju planinara i turista. U okviru ukupnog društvenog angažmana, planinari posebnu pažnju posvećuju razvoju ekološke svijesti i podsticanju na ekološko djelovanje naročito kod mladih. Na sastanku je, takođe, istaknuto da su kolašinski planinari u prethodnom periodu nesebično učestvovali u brojnim akcijama gorskog spašavanja i tako pokazali da su nezaobilazni činilac za funkcionisanje efikasnog sistema zaštite i spašavanja. Zato je neophodno iznaći modele da se dodatno unaprijedi saradnja sa lokalnom Službom zaštite i sagledati mogućnosti formiranja stanice GSS u Kolašinu, za šta bez sumnje postoje zavidni potencijali.

10. MEĐUNARODNA SARADNJA

Tokom 2018. godine ostvarena je veoma bogata međunarodna saradnja:

- **19. generalni sastanak Balkanske planinarske unije održan je u Bursi – Turska**

U Turskom gradu Bursa, od 11. do 13.maja 2018.godine, održan je 19. Generalni sastanak Balkanske planinarske unije. U ime domaćina Turske planinarske federacije, učesnike sastanka je pozdravio prof. dr Ersan Basar, a takođe su im se obratili zvaničnici opštine Bursa.

Na sastanku su usvojeni izvještaji o projektima realizovanim u 2017.godini. Izvještaje sa Balkanskog prvenstva u planinarskoj orijentaciji, koje je održano na Rajcu (SRB), i Open SLO-CRO-SRB Climbing cup, koji je održan u Domžalama (SI), podnio je Boris Mičić. Predsjednik PZS Slovenije Bojan Rotovnik izvijestio je o projektu Mountains hut.net.

U nastavku sastanka predstavnici Federacije planinarskih sportova Makedonije predstavili su projekat „Balkanske planine za mlade planinare“ koji će biti realizovan od 26.juna do 1.jula 2018. u Makedoniji. Takođe, Makedonija će ove godine biti domaćin Balkanskog prvenstva u planinarskoj orijentaciji koje će se održati krajem septembra mjeseca. BMU ekspedicija na Mon Blan ni ove godine neće biti organizovana, iz tehničkih razloga, jer je postalo praktično nemoguće rezervisati noćenje u planinarskom domu Refuge du Gôûter za sve koji nemaju francusku vodičku licencu. Kao alternativu Vlada Matković iz Planinarskog saveza Srbije ponudio je ekspediciju na Gran Paradiso i Dufour Spitze u masivu Monte Rosa. Prihvaćen je predlog Živka Temelkovskog iz FPSM je da se 2019. godine organizuje BMU ekspedicija na Akonkagvu, a ukoliko ne bude dovoljno zainteresovanih Ersan Basar iz TDF će voditi ekspediciju na Kazbek. Ukoliko bude iskazano dovoljno interesovanje od zemalja članica BMU (što prošle godine nije bio slučaj), Hrvatski planinarski savez će ove godine

organizovati instruktorski seminar u Paklenici. Predsjednik PZS prof.dr Joža Rovn je predstavio projekat Mountain Bike Route, Jan Bloudek (CHS) Climbing for everybody, te Zornitsa Ivanova Radonova (BTS) Ten Balkan Peaks.

U završnoj sesiji sastanka je bilo riječi o budućim strategijama BMU. O odnosima sa Evropskom planinarskom asocijacijom EUMA govorili su prof.dr Jovica Ugrinovski i Jan Bloudek, dok je o odnosima sa Evropskom pješačkom federacijom govorio Boris Mičić. Na kraju sastanka je bilo riječi o mogućnostima zajedničkog apliciranja za dodjelu sredstva iz programa Norway Grants koji će uskoro biti raspisan.

Delegacija Planinarskog saveza Crne Gore imala je aktivno učešće na sastanku u Bursi, a činili su je prof.dr Dragan Bulatović, predsjednik saveza, mr Vasilije Bušković, član Nadzornog odbora i Tatjana Ivanović, tehnički sekretar. Između ostalog, na marginama sastanka dogovorene su aktivnosti oko pripreme za izdavanje planinarskog vodiča Planine bivše Jugoslavije sa PZS i oko postavljanja spomen ploča na Durmitoru Jovanu Lauševiću i Branislavu Ceroviću u saradnji sa PSS. Učešće crnogorske delegacije na 19. sastanku BMU finansijski je podržalo je Ministarstvo sporta.

- **21. Susreti planinarskih klubova balkanskih zemalja održani su u Tršću u Hrvatskoj**

U gradiću Tršće u Gorskom Kotaru (Hrvatska), Od 08-10.juna 2018. održani 21. susreti planinarskih klubova i društava zemalja Balkana. Više od 180 planinara, članova 14 planinarskih društava i klubova iz sedam zemalja, učestvovalo je na ovim susretima. Iz Slovenije su stigli planinari iz Novog Mesta i Postojne, Bosnu i Hercegovinu predstavljali su planinari iz Zenice, Tuzle i Bugojna, Makedonci su došli iz Negotina i Gevgelije, iz Srbije su bili predstavnici "Pobede" i "Železničara", dok su iz Bugarske stigla čak četiri društva – Samokov, Etropole, Triglav i Sofija. Planinari su bili smješteni u planinarskoj kući "Frbežari" i u privatnom smještaju u blizini. Uspješan organizator i dobar domaćin bilo je Planinarsko društvo "Kamenjak" iz Rijeke, na čelu sa predsjednikom Borisom Kulićem.

Učesnici susreta su, u subotu 9.juna, mogli uživati u jednoj od dvije ponuđene ture u prelijepom ambijentu Nacionalnog parka Risnjak. Najviše njih se, po lijepom vremenu, uputilo na planinarski uspon kroz Lazac na najviši vrh Gorskog Kotara – Risnjak 1528 m, a manji dio prema

obližnjoj planini Rudnik i Sokolanskoj stijeni. Neskriveno oduševljenje, prirodom Gorskog Kotara i dobrom organizacijom izleta, planinari su iskazali na svečanoj večeri, a nakon toga i na zabavi uz muziku uživo, koja je upriličena u poznatom objektu "Brvnara" kraj skijališta Rudnik. U nedjelju 10. juna je organizovan obilazak izvora rijeke Kupe. Crnu Goru na Susretima balkanskih planinarskih klubova već godinama

vrlo uspješno predstavlja PK "Gorica" iz Podgorice. Ovoga puta susretima je prisustvovalo 19 crnogorskih planinara, a među njima i predsjednik PSCG dr Dragan Bulatović. On se u kratkom obraćanju zahvalio domaćinima, pozdravio sve prisutne planinare i pozvao ih da posjete Crnu Goru i naše planine. Učešće crnogorskih planinara na ovim susretima podržalo je Ministarstvo sporta.

- **49. Generalni sastanak Evropske pješačke federacije - ERA u Luksemburgu**

U lijepom turističkom gradiću Ešternahu (Echternach) u regionu Mullerthal u Luksemburgu, od 27-30.septembra 2018. održana je 49. Generalna skupština Evropske pješačke federacije ERA. Skupštini su prisustvovali predstavnici 58 organizacija iz 33 zemlje. Planinarski savez Crne Gore je predstavljao predsjednik Dragan Bulatović.

Generalna godišnja skupština je održana u subotu 29.septembra u sali teatra Trifolion. Na Skupštini je jednoglasno usvojen godišnji Izvještaj o radu koji je podnio predsjednik Boris Mičić, kao i Finansijski izvještaj za 2017. koji je podnio rizničar Joep Naber. Takođe je usvojen godišnji Revizorski izvještaj podnesen od strane dr Michael Ermrich. Jednoglasno je usvojen i predloženi Budžet ERA za 2018/19 godinu.

Na ovogodišnjoj skupštini u ERA-u je primljeno šest novih organizacija. Berner Wanderwege iz Švajcarske, Lauku Celotajs iz Latvije i Nizhny Novogord Mountain Club iz Rusije. Takođe, svoju prezentaciju su održale i turističke organizacije tri luksemburška regiona Eislek, Guttland i Mullerthal, koji su između ostalog poznati po kvalitetnim pješačkim stazama. Ove organizacije su takođe jednoglasno primljene u ERU, a učesnici konferencije imali su priliku da prošetaju i uvjere se u ljepotu i kvalitet staza koje uređuju i održavaju. Region Mullerthal ima 112 km vrhunski uređenih staza koje se smatraju najljepšim u Evropi.

Organizacija Suomen Latu ry iz Finske je istupila iz članstva, tako da ERA trenutno okuplja 63 organizacije, od toga 58 sa pravom glasa.

Skupština je usvojila novu Strategiju koja definiše Viziju, Misiju i ciljeve ERA u narednom periodu. Posebna pažnja biće posvećena smanjenju negativnih uticaja i zaštiti prirodnog okruženja tokom izvođenja pješačkih, planinarskih i penjačkih aktivnosti. U narednom period ERA će nastojati da obezbijedi benefite za svoje članice, priprema, organizuje i podržava pješačke i planinarske događaje, promoviše evropske pješačke puteve i LQTs and Walk Leader. Nastojaće se da se uspostavi i unaprijedi saradnja sa EU tijelima i relevantnim međunarodnim institucijama i agencijama. Razvijaće se i implementirati nova finansijska, komunikaciona i marketing strategija.

Sledeća jubilara 50. Generalna skupština održaće se u Bad Urach-u, u Njemačkoj od 17. do 20. oktobra 2019. godine, dok će 2020. godine domaćin biti Katalonija u Španiji. Takođe je dogovoreno da zainteresovane zemlje pošalju pismenu kandidaturu za EURORANDO 2021.

Prije Generalne skupštine, u petak 28. septembra održane su veoma korisne Know-How sesije na različite teme vezane za pješačenje, uređenje, obilježavanje i održavanje evropskih pješačkih puteva. Erik Neumeyer (DWS) je govorio na temu Digitalizacija i pješačenje, gdje je predstavio rezultate najnovijih istraživanja o uticaju digitalnih

medija na pješačenje i planinarenje. Promjene u smislu zahtjeva i struktura su već sada jasne i učljive.

Predstavnici kompanije KOMPASS Mario Böck i Charly Lentz su govorili o tome kako Poboljšati analogni kvalitet uz digitalnu podršku. Kompanija Kompass nudi širok spektar mapa, knjiga i aplikacija za planinare i pješake.

Armand Ducornet (FFRP) govorio je o novoj i sve popularnijoj discipline French Water Walking (hodanje kroz vodu), koja je prvi put predstavljena prošle godine u Brašovu. Ova uzbudljiva disciplina je već našla svoje poklonike u većini zemalja na Mediteranu, i u narednom periodu će biti promovisana i na crnogorskom primorju, gdje postoje dobri uslovi za njen razvoj. Mimmo Pandolfo (FIE) je predstavio je novu pješačku aktivnost takmičarsko-zabavnog karaktera Alpski marš koja se organizuje u Italiji.

Jana Harnochová iz ERA je govorila o signalizaciji na Evropskim pješačkim putevima (E-paths signposting). Naime, Komisija za puteve Evropske pješačke federacije odobrila je jedinstveni zajedničku oznaku za evropske pješačke puteve.

Liane Jordan (DWS) iz Ministarstva turizma Luksemburga predstavila je projekat Certification of Leading Quality Region –Best of Europe & Leading Quality Daywalk –

Best of Europe. Daniella Romel iz Švajcarske je održala zanimljivo predavanje MTB and walking – situation challenges and measures using the example of Switzerland and Germany, tokom koga je govorila o konfliktima između planinara i biciklista na planinskim stazama i o tome kako ih prevazići. Marcel Grandjean iz ERA je govorio na temu Walk Leader, koja se odnosi na sertifikaciju programa za obuku vodiča za pješačke ture.

- **Generalna skupština Evropske unije planinarskih asocijacija EUMA – Predsjednik PSCG Dragan Bulatović izabran za auditora**

U Briselu je 10. novembra 2018.godine, u zgradi Evropskog olimpijskog komiteta, održana Generalna skupština Evropske unije planinarskih asocijacija-EUMA. Skupština je usvojila Godišnji izvještaj o radu i Finansijski izvještaj. Takođe usvojena je Vizija, Misija i planovi za budućnost, kao i program rada i budžet za 2019.godinu.

Predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore prof. dr Dragan Bulatović izabran je za auditora. U skladu sa Statutom, EUMA ima dva auditora, a njihov zadatak je monitoring tekućeg poslovanja i kontrola finansijskog menadžmenta. Za drugog auditora izabran je Arthur Ceuleers iz CMBEL (Penjačka asocijacija i planinari Belgije). Balkanska planinarska unija BMU je primljena za pridruženog člana EUMA. Sledeća Generalna skupština biće održana na Kipru početkom novembra 2019. godine.

Dan uoči Generalne skupštine, u petak, 9. novembra u Konferencijskom centru Albert Borschette, održan je EU Workshop „The Mountain Dimension of Cooperation“. Tokom jednodnevnog seminara, koji je okupio predstavnike EU institucija, Interreg programa i predstavnika civilnog društva je raspravljano o politikama, projektima i upravljanju u vezi sa razvojem planinskih područja u Evropskoj Uniji.

- **Trideset treći kongres Svjetske organizacije vojnih planinara Verona u Italiji (25.09. – 29.09.2018. godine)**

Delegacija Kluba vojnih planinara Crne Gore „KAPETAN“ učestvovala je u radu XXXIII Kongresa međunarodne organizacije vojnih planinara (International Federation of Mountain Soldiers – IFMS) koji je održan u Veroni. Inače, Klub vojnih planinara Crne Gore „KAPETAN“ je punopravni član IFMS-a od 2013. godine. Međunarodna organizacija vojnih planinara (IFMS) je udruženje nacionalnih asocijacija ili klubova bivših i sada aktivnih vojnika planinskih jedinica. Osnovni cilj organizacije je razvijanje svijesti solidarnosti među ljudima kroz ljubav prema planinama i kroz drugarstvo posebno obilježeno planinskim akcijama.

U radu Kongresa učestvovalo je 70 delegata iz 10 zemalja članica (Austrija, Bugarska, Italija, Njemačka, Poljska, Slovenija, Švajcarska, Španija, Sjedinjene Američke Države i Crna Gora).

Kongres su otvorili generalni sekretar IFMS-a brigadni general u penziji Vojske Republike Italije Renato Genovese i gradonačelnik grada Verone gospodin Federico Sboarina.

Prvog dana Kongresa, osim rada kroz sjednice radnih tijela, učesnici Kongresa su imali priliku da upoznaju kulturna, istorijska i turistička dobra grada Verone.

Drugog dana Kongresa učesnici su obišli jezero Garda (Jezero Garda je jedno od tri velika jezera u sjevernoj Italiji i jedno bajkovito mjesto koje kod mnogih posjetilaca izaziva nostalgiju zbog

koje mu se često vraćaju. Iako je jezero kroz istoriju imalo veliki značaj, danas je jako poznata turistička destinacija čiji posjetoci postaju očarani ljepotom priobalnih gradića, arhitekturom i jedinstvenim šarmom jezera. Iz ovih razloga, jezero je postalo pravi magnet za vikend turiste sjevernih komšija Italije. Pored neosporivog šarma priobalnih gradića, jezero Garda nudi svojim posjetiocima i veliki broj zamaka, nekoliko muzeja i drugih turističkih atrakcija.) i popeli se na vrh planinskog vijenca MONTE BALDO (Monte Baldo je planinski vijenac u italijanskim Alpama, koji se nalazi u provincijama Trento i Verona. Najveći vrh Cima Valdritta se nalazi na nadmorskoj visini od 2.218m. Ostali istaknuti vrhovi su Monte Altissimo di Nago (2.079 m), Cima del Longino (2.180 m), Cima delle Pozzette (2.132 m) i Punta Telegrafo (2.200 m).

- **Potpisan sporazum o saradnji i partnerstvu na projektu „VIA DINARICA“**

U Zagrebu je 10. juna 2018. godine potpisan Sporazum o saradnji i partnerstvu na projektu „Via Dinarica“, između Udruge Via Dinarica Croatia i Planinarskog saveza Crne Gore. Sporazum su ispred navedenih organizacija potpisali njihovi predsjednici Alan Čaplar i prof. dr Dragan Bulatović. Sporazum je sklopljen u cilju sprovođenja projekta i programa od zajedničkog interesa na prostoru Dinarskog gorja.

Projekat Via Dinarica se odnosi na više od hiljadu kilometara dugu međunarodnu turističko-planinarsku stazu koja, preko Dinarskog gorja, povezuje sedam balkanskih zemalja, od Slovenije na sjeverozapadu do Albanije na krajnjem jugoistoku. Staza počinje ispod zemlje u Postoinskoj jami, a završava se na najvišem vrhu Dinarida Maja Jezerce 2694 m i usput posjetiocima pruža mogućnost da istraže divljinu i osjete čari jednog od najbolje očuvanih prirodnih područja u Evropi. Ciljevi projekta se odnose na razvoj i promociju planinskog turizma i socijalnog partnerstva, podršku ekonomskom razvoju i osnaživanje preduzetništva lokalnog stanovništva, podsticanje i očuvanje tradicionalnih djelatnosti, unapređenje planinarske infrastrukture, te briga o promociju i zaštiti prirodne i kulturne baštine.

Potpisnici sporazuma će graditi partnersku mrežu „Via Dinarice“, voditi brigu o dionicama ovog planinarskog puta, međusobno razmjenjivati informacije i dogovorno sarađivati sa drugim organizacijama koje djeluju na području Dinarskog gorja. Takođe, partnerske organizacije će organizovati za svoje članove, kao i za zainteresovane građane i organizacije različite akcije (promocije, savjetovanja, Via Dinarica Day), sve sa ciljem promocije i daljeg unapređenja ovog projekta. Partneri će zainteresovanim posjetiocima pružati informacije o turističko-planinarskim sadržajima i ponudi duž ovog nadasve uzbudljivog i interesantnog puta.

- **Posjeta predsjednika Planinarskog saveza Republike Srpske**

Predsjednik Planinarskog saveza Republike Srpske Ljubiša Aramanda posjetio je 25. jula 2018. godine Planinarski savez Crne Gore i tom prilikom razgovarao sa predsjednikom dr Draganom Bulatovićem. Tokom dužeg srdačnog razgovora bilo je riječi o daljem unapređenju saradnje između dva saveza. Sagovornici su se saglasili da da postoji značajan prostor i obostrani interes za kreiranje i implementaciju zajedničkih projekata u više oblasti planinarskog djelovanja. PSCG i PSRS će ubuduće razvijati zajedničke projekte koji se odnose na unapređenja planinarske infrastrukture i pokušati da obezbijede finansiranje iz međunarodnih fondova za prekograničnu saradnju. Takođe, biće organizovani zajednički programi edukacije, obuke i stručnog usavršavanja članstva.

- **Predsjednik Evropske pješačke federacije Boris Mičić u posjeti Planinarskom savezu Crne Gore**

Predsjednik Evropske Planinarske asocijacije (European Ramblers Association – ERA) gđin Boris Mičić posjetio je, u srijedu 5.septembra 2018.godine Planinarski savez Crne Gore gdje je razgovarao sa predsjednikom saveza prof.dr Draganom Bulatovićem. Dva predsjednika su razmijenili mišljenja o mogućnostima daljeg unapređenja odnosa između dvije

organizacije, a razgovarano je i o predstojećoj Godišnjoj skupštini Evropske pješačke asocijacije koja će se održati u Luksemburgu od 27-30. septembra. Takođe, dogovoreno je da se intenziviraju aktivnosti oko određivanja trase i uređenja evropskih pješačkih puteva E6 i E12 preko teritorije Crne Gore.

ERA je osnovana 1969.godine u Njemačkoj, njeno članstvo čini više od 60 organizacija iz 34 evropske zemlje, među kojima je i Planinarski savez Crne Gore. Danas je ERA masovna organizacija koja broji više od 3 miliona individualnih članova. Jedan od osnovnih ciljeva ERA-e je uređenje i održavanje 12 evropskih pješačkih puteva koji povezuju Baltičko more sa obalama Sredozemnog mora i Atlanskog okeana. U pitanju su putevi (pješačke/planinarske staze) koji zadovoljavaju određene standarde, povezuju više zemalja i uključuju prirodne, kulturne i druge atrakcije, pa kao takvi predstavljaju značajan dio turističke ponude evropskih zemalja. Pješačenje takvim putevima naročito je popularno u zapadnoevropskim zemljama.

- **Dr Ingrid Hayek članica Prezidijuma Evropske planinarske asocijacije EUMA posjetila je Crnu Goru**

Predsjednik Planinarskog Saveza Crne Gore dr Dragan Bulatović, sastao se, u četvrtak 21.juna 2018. godine, u Nikšiću, sa članicom Prezidijuma Evropske planinarske asocijacije – EUMA gospođom Ingrid Hayek. U dužem i srdačnom razgovoru razmijenili su mišljenja o aktuelnom trenutku evropskog planinarstva kao i o budućim planovima EUMA kao krovne asocijacije evropskih planinara. EUMA je formirana u Minhenu, u novembru 2017. „od strane 25 planinarskih asocijacija, među kojima je i Crna Gora, i okuplja preko dva i po miliona članova.

Sagovornici su se složili da će ujedinjeni evropski planinari lakše i efikasnije sarađivati sa Evropskim parlamentom, Evropskom komisijom i drugim institucijama Evropske unije i tako snažnije uticati na donošenja odluka koje se tiču planina i zaštite planinske prirode. Takođe, EUMA će aktivno sarađivati sa Međunarodnom Planinarskom asocijacijom UIAA.

Predsjednik Bulatović je gošći iz Austrije bliže predstavio PSCG i izazove sa kojima se srijeće, a takođe je predložio neke od modela buduće saradnje između PSCG i EUMA. Gospođa Hayek nije skrivala oduševljenje prirodnim ljepotama Crne Gore i ljubaznošću lokalnih ljudi. Ona je došla u Crnu Goru u okviru poslednje etape svog projekta „Round Europe by bicycle“. Ovogodišnju etapu zahtjevne biciklističke rute je započela od

Igumenice u Grčkoj, pa je preko Makedonije i Albanije stigla u Crnu Goru, odakle nastavlja dalje preko BiH, Hrvatske i Slovenije do Austrije i rodnog Insubruka.

- **Posjeta potpredsjednika Planinarskog saveza Srbije Dragoslava Gogića – EVROPSKI PEŠAČKI KORAK u Podgorici**

Predsjednik Bulatović je čestitao Gogiću na nedavno osvojenoj prvoj nagradi za dokumentarni film „Evropski pešački korak“, na 9. međunarodnom festivalu dokumentarnog filma „Čortafest“ koji je održan u Indiji. U takmičarskom dijelu festivala prikazano je 30 filmova iz pet zemalja Evrope. Ovaj filmski projekat sniman je šest meseci na 27 lokacija u pet evropskih zemalja: u Srbiji, Crnoj Gori, Albaniji, Grčkoj i Rumuniji. Film govori o evropskim pješačkim putevima koji povezuju Baltičko more sa Atlanskim okeanom i Mediteranom. U Evropi je trasirano dvanaest velikih planinarskih staza, ukupne dužine 55.000 kilometara. Kroz Crnu Goru prolaze dva puta E6 i E12, dok kroz Srbiju prolaze čak četiri evropske pješačke staze. Gogić u ovom filmu potpisuje scenario, režiju, kameru i montažu. Gogić je dopisnik Radio televizije Srbije iz Kruševca, ovo mu je 31 nagrada u karijeri, a kao dobitnik gran prija u Indiji presjedavaće u žiriju narednog „Čortafesta“. Zahvaljujući svojoj velikoj ljubavi planinarenju, Gogić se popeo na mnoga poznata gorja širom svijeta i o tome snimio filmove. Dogovoreno je da se film „Evropski pešački korak“ tokom ove jeseni promoviše u Podgorici.

- **Via Dinarica regionalni sastanak u Beranama**

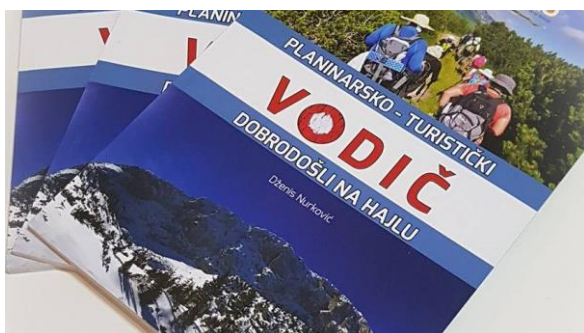
U organizaciji Regionalnog savjeta za saradnju (Regional Cooperation Council) RCC, u Beranama je 9.septembra 2018., održan regionalni sastanak Via Dinarica. Na sastanku su učestvovali predstavnici pet od sedam država (Hrvatske, BiH, Srbija, Kosovo i Crna Gora) na čijoj se teritoriji prostire dinarsko gorje. Cilj sastanka je bio da učesnicima pruži više informacija o inicijativi Via Dinarica, postojećoj strukturi regionalne saradnje i mogućnostima i zahtjevima za one koji su zainteresovani da se uključe u regionalnu koordinacionu platformu.

U ime organizatora prisutne su pozdravili Snježana Dervišković i Alban Rafuna, a zatim su Alan Čaplar iz udruge Via Dinarica Hrvatska i Marko Lakić iz Terra Dinarica BiH održali prezentacije o načinu aplikacije, kriterijumima, pravima i obavezama organizacija koji žele da postanu Country lead u svojim zemljama. Nakon toga je vođena konstruktivna diskusija o trenutnom stanju i sledećim koracima koje treba preduzeti na nacionalnom i regionalnom planu kada je ovaj projekat u pitanja. Crnu Goru, kao zainteresovane strane, na ovom sastanku su predstavljali Slavica Vukčević iz turističke agencije Montenegro Adventure i dr Dragan Bulatović ispred Planinarskog saveza.

Projekat Via Dinarica se odnosi na više od hiljadu kilometara dugu međunarodnu turističko-planinarsku stazu koja, preko Dinarskog gorja, povezuje sedam balkanskih

zemalja, od Slovenije na sjeverozapadu do Albanije na krajnjem jugoistoku. Staza počinje ispod zemlje u Postoinskoj jami, a završava se na najvišem vrhu Dinarida Maja Jezerce 2694 m i usput posjetiocima pruža mogućnost da istraže divljinu i osjete čari jednog od najbolje očuvanih prirodnih područja u Evropi. Ciljevi projekta se odnose na razvoj i promociju planinskog turizma i socijalnog partnerstva, podršku ekonomskom razvoju i osnaživanje preduzetništva lokalnog stanovništva, podsticanje i očuvanje tradicionalnih djelatnosti, unapređenje planinarske infrastrukture, te briga o promociju i zaštiti prirodne i kulturne baštine. Učesnici sastanka su se saglasili da je Via Dinarica već danas prepoznatljiv brend u turizmu, za čiji dalji razvoj postoje izuzetni potencijali. Tokom jeseni će biti organizovan još jedan ovakav sastanak.

11. MEDIJSKA PROMOCIJA

Planinarski savez Crne Gore tokom 2018. godine, predano je radio na medijskoj prezentaciji i promociji planinarsta, zdravih stilova života i turističkih potencijala crnogorskih planina. Odličnu saradnju smo imali sa gotovo svim štampanim i elektronskim medijima. Takođe je za pohvalu saradnja sa Radiom Crne Gore i dnevnim listovima Pobjeda, Vijesti i Dan.

Planinarski savez ima svoju internet stranicu www.pscg.me, kao i facebook stranicu, koje su solidno posjećene. Polovinom 2018. godine startovala je nova redizajnirana internet stranica sa novim i preglednijim sadržajima.

Planinarski savez je jedan od rijetkih nacionalnih saveza u našoj zemlji koji se može pohvaliti vlastitim štampanim medijem „Planinarske novine“, koji izlazi dva puta godišnje. Tokom 2018. izašli su brojevi 6 i 7. U narednom periodu treba uložiti dodatne napore da se bolje iskoristi promotivni potencijal ovog medija.

Planinarski klub “Pogled” iz Rožaja objavio je planinarski vodič “Dobrodošli na Hajlu” autora mr Dženisa Nurkovića u kome preporučuje pješaćenje i planinarenje i poziva sve ljubitelje prirode iz cijele Crne Gore i regiona da dio slobodnog vremena ili odmora provedu na planinama oko Rožaja.

12. MATERIJALNO FINANSIJSKO POSLOVANJE

Planinarski savez se u 2018. godini, finansirao sredstvima dobijenim iz Budžeta Crne Gore preko javnog Konkursa za sufinansiranje programa sportskih subjekata u 2018. godini. Ministarstvo sporta opredijelilo je PSCG-u sredstva u iznosu od 18.000,00 €. Na osnovu ove odluke, dana 06.02.2018. godine, potpisan je Ugovor sa Ministarstvom o korišćenju sredstava iz budžeta Crne Gore. Sredstva su strogo namjenski korišćena u skladu sa Programom sa kojim smo aplicirali na navedeni konkurs. Osim navedenih sredstava Savez je ostvarivao prihode od članarine i prodaje planinarskih markica i knjižica, te od prodaje časopisa. Takođe, značajan izvor prihoda koji doprinosi

održivosti rada Saveza i planinarskih klubova predstavljaju sredstva za uređenje i održavanje planinskih staza Nacionalne mreže koja Savezu opredjeljuje Ministarstvo turizma i održivog razvoja. Ugovor o saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma je potpisan 19.03.2018. godine. Nacionalna turistička organizacija Crne Gore podržala je realizaciju tečaja za obuku vodiča za kanjoning sa 50 % sredstava. Međutim, uvođenjem prinudne uprave u Atlas banku, na računu su nam ostala zarobljena sredstva u iznosu od 5.218,01 EUR-a, što je stvorilo velike probleme u poslovanju PSCG.

13. RAD STRUČNIH KOMISIJA PSCG

13.1. Komisija za planinarstvo alpinizam i ekspedicije

Komisija za planinarstvo, alpinizam i ekspedicije je tokom 2018. godine radila u sastavu: Milan Radović, načelnik Komisije i članovi: Zehra Balić, Predrag Popović, Zoran Bulatović, Danilo Brajović i Semir Kardović. Načelnik Komisije je više puta isticao na skupštinama Saveza da je Komisija otvorena za dalje kadrovsko jačanje i pozvao sve klubove koji žele i mogu da doprinesu radu Komisije da delegiraju svoga člana u sastav Komisije.

Tokom 2018. godine Komisija je održala jednu elektronski sjednicu a tokom izvještajne godine, povodom nekoliko značajnih aktivnosti Komisije i Saveza izvršene su konsultacije i dogovori telefonskim putem. Osnovni problem za češće sastajanje Komisije pa time i efikasniji rad je zauzetost članova i nemogućnost da svi doputuju u Podgoricu na zakazane sjednice.

Aktivnosti Komisije su proisticale iz Programa rada KPAE za 2018. godinu koji je usvojen u oktobru 2017. godine.

KPAE je učestvovala u organizaciji više aktivnosti Saveza i dala podršku klubovima čije akcije i aktivnosti su ušli u program rada Saveza.

U organizaciji PK "Visokogorci Crne Gore" i suorganizaciji Planinarskog saveza, odnosno KPAE, na Bjelasici je 17. marta održan "4. Winter Adventure Race – Bjelasički marathon 2018." jedinstvena zimska avanturistička trka u regionu na krpljama, turnim i nordijskim skijama je još jednom opravdala ideju da postane tradicionalna jer je nadmašila sportski i planinarski karakter i dobila i turističke konotacije obzirom na međunarodni karakter i sve propratne manifestacije.

U organizaciji Kluba vojnih planinara "Kapetan" 04. marta je održan memorijalni pohod "Nenad Vukomanović-Vukšin mars" na planini Bjelasici. Organizaciju ovog pohoda je podržao Savez a KPAE je dala doprinos održavanju pohoda. Na pohodu je učestvovalo oko 50 planinara.

Dana 24. marta je organizovana i izvedena planinarsko-pješačka akcija "U susret proljeću – stazom Marka Miljanova" od Doljana do Meduna i nazad. Organizator ove akcije je PK Visokogorci Crne Gore u saradnji sa Planinarskim savezom CG, odnosno KPAE. Podršku organizaciji je da oi Fond za razvoj Kuča. Ovo je već tradicionalna manifestacija koja označava početak prolječno-ljetne planinarske sezone u Glavnom gradu i okuplja planinare iz podgorice ali i susjednih gradova.

Tradicionalni Prvomajski uranak na Vojniku i ove godine je organizovan od strane Sportsko-rekreativnog društva Montenegrotim iz Nikšića uz podršku Planinarskog saveza odnosno KPAE obzirom da je ova manifestacija u kalendaru aktivnosti Komisije i Saveza. Na manifestaciji se okupilo oko 700 planinara i ljubitelja prirode što predstavlja najmasovniju planinarsku akciju u Crnoj Gori.

Od 01. do 03. juna je u Grbaji održan drugi Planinski festival na kome je učestvovalo više stotina planinara. Organizator je Planinarski savez a KPAE je, kao matična komisija dala doprinos organizaciji festivala. Festival je tokom tri dana imao više aktivnosti, od promotivnih, preko planinarskih uspona do takmičarskih u planinskoj orijentaciji.

Od 26. do 29. jula na planini Štedim je organizovan III međunarodni planinarski tabor-Štedim 2018. Organizator i domaćin manifestacije je bio Planinarski klub Ahmica iz Rožaja a organizaciju je pomogla KPAE u skladu sa mogućnostima. Na taboru je učestvovalo oko 150 planinara iz Crne Gore i regiona.

23. juna je uz asistenciju KPAE organizovan masovni uspon na Vasojevički Kom za studente i omladinu. Uspon su organizovali Studentski sportski savez u saradnji sa PK Visokogorci Crne Gore i Planinarskim savezom.

13. i 14. jula na Žabljaku i Durmitoru je održan "41. Memorijalni pohod general Danilo Jauković", manifestacija koju u čast jednog od predsjednika Saveza Danila Jaukovića Planinarski savez Crne Gore organizuje, bez prekida 41 godinu za redom. Povodom 130 godina od prvog uspona Jovana Lauševića na Bobotov kuk, na Žabljaku je, u okviru ove manifestacije, organizovana svečana akademija u čast pionira crnogorskog planinarenja Jovana Lauševića.

Petnaesti Memorijal Vera Vincek-Pavle Milošević održan je od 03. do 05. avgusta na Štavni. Organizator i domaćin je PK Komiž Andrijevice uz podršku Planinarskog saveza, odnosno KPAE.

Od 17. do 20. avgusta i od 12. do 14. oktobra, na Romaniji su održana dva modula početnog alpinističkog tečaja. Ovaj tečaj je predstavljao realizaciju potpisane saradnje između Planinarskog saveza Crne Gore i Planinarskog saveza Republike Srpske. Polaznici tečaja su bili članovi dva saveza a glavni instruktor je bio Slobodan Žarković Cobe, instruktor alpinizma iz Beograda dok su u instruktorskom timu bili Milan Radović, načelnik KPAE i dr Vladimir Miletić iz PSS. Kamp je posjetila i ministarka sporta u vladi Republike Srpske dr Jasmina Davidović.

Tokom 2019. godine Komisija će nastaviti realizaciju započetih aktivnosti na zaokruživanju normative kao osnove za kvalitetno obučavanje planinara u okviru planinarskih klubova i kategorizaciju planinarskih zvanja u skladu sa standardima koji važe u razvijenim alpinističkim nacijama. Takođe, pokušaćemo da realizujemo sve nerealizovane aktivnosti a posebno one koje se odnose na dovođenje planinarskih autoriteta iz regiona i Evrope i organizovanje predavanja na različite teme i promocije knjiga i filmova jer smo mišljenja da ovaj segment planinarske edukacije i prenošenja iskustava nedostaje planinarskoj zajednici Crne Gore.

13.2. Komisija za markacije planinarske staze pjesačke puteve i registar

Na osnovu Plana rada, Komisija je, u saradnji sa klubovima, radila na preuzetom obavezama PSCG na uređenju, održavanju i monitoringu prohodnosti planinarskih staza Nacionalne mreže.

Zbog nedostatka sredstava za putne troškove i uštede vremena, Komisija je funkcionisala razmjenom elektronske pošte (elektronske sjednice) i na taj način rješavala pitanja planiranja, ugovaranja i nadzora održavanja planinarskih staza. Težište rada Komisije je bilo na sledećim aktivnostima:

- Pripremljen je Javni poziv i izvršen izbor klubova domaćina za Nacionalnu mrežu planinskih staza. Održavanje nisu prihvatili ni potpisali ugovore PK Soko, Bjelasica i Lubišnja, naknadno otkazali za 2019/20 zbog preregistracije Montenegro tim i Gorštak;
- Komisija je, shodno Zakonu o planinskim stazama, dala Saopštenje-obavještenje o otvaranju uredjenih markiranih staza Nacionalne mreže kao i o zatvaranju, te Saopštenje korisnicima staza o mjerama samozaštite i kodeksu ponašanja na stazama Nacionalne mreže;
- Uređenje održavanje i monitoring staza NM. Održavanje je tokom avgusta i septembra zbog požara (u primorskom dijelu) zaustavljeno, a opožarene staze su zatvorene na Lovćenu;
- Urađen je Plan signalizacije (rekonstrukcija CT-1) i novih staza NM 306, 555, 551, 540 i 542;
- Vršeno je monitoring i kontrola postavljanja uništene i oštećene signalizacije na stazi CT -1, PPT i VIA Dinarica (PK Kapetan Aeeel nije realizovao obaveze do kraja novembra);
- Ugovorena je i izrađena nova, umjesto oštećene i uništene signalizacije, naknadno je urađena i signalizacija za dio staza Outdooractive (3 nove staze nijesu u Nacionalnoj mreži);
- Izrada signalizacije za staze za hodanje na krpljama realizovane u potpunosti i predana LTO;
- Uređena staza u Opštini Petnjica – po planu do oktobra, dio signalizacije postaviće se mart 2019;
- Edukacija članstva i klubova domaćina. Tokom maja održan je seminar sa klubovima domaćinima primorske i centralne regije, u toku izbora – reizbora klubova domaćina, prije potpisivanja ugovora. Dio klubova je preuzeo obavezu da obnovi stručni kadar markiranata – pripravnika;
Komisija nije organizovala obuku i planirane dvije radionice za markirante jer nije bilo prijava za II i III stepen edukacije. Obuku za markirante pripravnike, u okviru kluba, su organizovali (prema izvještaju) PK „Sinjavina“, „Cmiljača“, „Berane“, „Kom“, „Pogled“, „Piva“, „Gorštak“ i „Kapetan“. Svim klubovima, koji su bili u obavezi da izvrše dopunsku obuku za potrebe održavanja, je dostavljen Priručnik u elektronskoj verziji za edukaciju i održavanje. Organizovan je i sproveden ispit i provjera za sticanje zvanja markirant PSCG (II stepen), 15.05. 2018. godine, i izdat sertifikat za 5 markiranata (PK Piva 2, Rumija 2);
- U sklopu projekta ViP Dinarica, PSCG je kao partner sa CSTI (IPA CG – Kosovo – Albanija), preko Komisije pripremio Program obuke domaćina i realizovao 1 radionice, te dva ispita (10 polaznika Albanija i 10 Kosovo);

- Za potrebe Outdooractive platforme uređene 3 lokalne staze (Herceg Novi, Lovćen i Prokletije) i postavljena signalizacija;
- Pokrenut je postupak za upis staza NM u Registar u opštini Petnjica;
- U saradnji sa Komisijom za implementaciju ugovora, pripremljen je i urađen konačan izvještaj o realizaciji ugovorenih obaveza za 2018. godinu;
- Dostavljen je usaglašen Plan održavanja i troškova za ugovaranje obaveza sa MORIT-om za sezonu 2019/2020;
- Redizajniran je i dopunjen, te pripremljen za štampu novi vodič za PPT Orjen - Lovćen – Rumija na crnogorskom i engleskom jeziku, štampan do kraja novembra 2018. Takođe je podnesen zahtjev MORiT za prevod i štampu na njemačkom jeziku. Odobrena sredstva Planom za 2019/20 (iz 2018);
- U toku je finalizacija za štampu Priručnika za markacije i održavanje planinarskih staza sa prilogom (dokumentima - važeće legislative). Odobrena sredstva Planom za 2019/20 (iz 2018);
- U pripremi je materijal za za Registar (dio sredstava iz 2018 prenešen za ovu namjenu);

Važno je istaći, da dio klubova nije na vrijeme dostavljao izvještaje o izvršenju preuzetih obaveza, pa im sredstva nijesu bila isplaćena sve dok nisu dostavili iste. Dio izvještaja nije kvalitetan i gotovo je neupotrebljiv. Internom kontrolom PSCG je ustanovljeno da se pojedini klubovi nonšalantno i površno odnose prema ugovorenim aktivnostima održavanja. Takođe, i dalje je prisutna krađa postavljene signalizacije, naročito u zoni Bjelasice a oštećenja na Rumiji ali u manjem obimu nego ranijih godina.

U 2019. godini većem broju markiranata II i III stepena ističe važnost sertifikata krajem septembra.

13.3. Komisija za planinarsku orijentaciju

Komisija za planinarsku orijentaciju, na čijem je čelu Drago Vujović, tokom 2018. godine realizovala je sledeće najznačajnije aktivnosti:
Orijentaciono takmičenje - 51. Memorijala "Ratko Gaga Lučić".

U sklopu dana Javorka, 28. i 29.07.2018 godine, u dvorištu planinarskog doma u ulici "Jovana Cvijića" br. 4, održana su takmičenja u sportskom penjanju i planinarskoj orijentaciji, u znak sjećanja na preminule članove kluba koji su mukotrpno i sa velikom žrtvom osnovali planinarski klub "Javorak", jačali ga i napravili prepoznatljiv klub u regionu i šire.

Najuspješniji što se tiče sportskog penjanja gdje je ujedno bilo održano i prvenstvo države su:

- U kategoriji pionira: 1.Kontić Lana 2.Nemanja Lajić 3.Vukosavljević Pavle
- U kategoriji seniorki: 1.Kontić Mina 2.Tomašević Kristina 3.Mićković Anđela
- U kategoriji seniora: 1.Todorović Vojkan 2.Lješćević Vuk 3.Bijelović Luka, Kad je u pitanju takmičenje u planinarskoj orijentaciji, plasman je sledeći:
- U kategoriji pionira: 1.Slijepčević Ivo 2.Mijušković Andrija 3.Kilibarda Đorđije
- U kategoriji pionirki :1.Kilibarda Anđela 2.Stamenović Nađa 3.Rovčanin Anđelina
- U kategoriji omladinaca 1.Rašović Ognjen 2.Delibašić Martin 3.Bukilić Boris
- U kategoriji omladinki 1.Kontić Mina Mirković Nadežda 3. Vukosavljević Nađa
- U kategoriji seniorki 1.Jelić Sledana 2.Vujović Tamara 3.Tepavčević Ana

• U kategoriji seniora 1.Vujović Matija 2.Vujičić Dejan 3.Kontić Vlatko
Najuspješnijima je nagrade (medalje i diplome) uručio predsjednik kluba Đoko Vujičić.

13.4. Komisija za vodičku službu

Komisija za vodičku službu Planinarskog saveza Crne Gore u protekloj godini, svoj rad bazirala je na usaglašavanju i izmjenju zakonskih regulativa koje se tiču ove komisije, prvenstveno Izmjene pravilnika za planinarske vodiče koji je donešen 2006. godine, zatim izrade poslovnika o radu komisije, pravilnika kao i planu školovanja vodiča, pravilnika o načinu sticanja sertifikata, pravilnika o organizaciji vođenja, kao i niz drugih podzakonskih akata. *Predložene izmjene i novi Pravilnici upućeni su Upravnom odboru PSCG na usvajanje.*

13.5. Komisija za kanjoning

Komisija djeluje kao stručno, savjetodavno i izvršno tijelo UO PSCG, u cilju stvaranja uslova za dalji razvoj i unapređenje kanjoninga u Crnoj Gori. Komisija je u tokom 2018. sprovodila aktivnosti u vezi sa sprovođenjem programa obuka za kanjoning vodiče.

Članovi komisije su ove godine kao i prethodnih svoje aktivnosti poceli u aprilu odlaskom u kanjone Vruća Rijeka, Rikavac, Škurda, Sopot i Medjuriječki. U maju i junu su radili na opremanju kanjona Drenoštica gdje su bili aktivni desetak dana. U maju su na poziv ACA (Austrian Canyoning Association) posjetili dva kanjona u Italiji(Rio Simone i Rio Levarie)Friuli-Venezia Giulia i kanjon Predelica u Sloveniji. Takodje su u maju bili u posjeti Kanjoning savezu Slovenije i obišli kanjone Susec i Fratarica. U junu ,julu i avgustu su svakodnevno bili u kanjonima Crne Gore . Treba napomenuti da vecina članova ima od 50 do 100 dana godisnje kanjoninga. Od 23. do 26. septembra Strahinja Vojinović, Miroslav Karadžić i Miško Kosić su boravili u Bovecu (Slovenija) gdje su obnavljali modul 1-2 od prosle godine a polaganje za asistenta vodiča je organizovano 26.09. Sva trojica su uspješno položila ispit. 26.09.2018. je počeo modul 3 gdje su se jos prikljucili Bojan Bosković, Janko Gardović i Danilo Brajović. Tečaj je zamišljen i odradjen kao traveling course i trajao je do 05.10.2018.To znači da je svaki dan bio drugi kanjon a učesnici su pripremali plan rada, opremu, izvještaj, vremenske prognoze, logistike, topografije... Svi učesnici su bili zaduženi za po jedan kanjon. U Sloveniji su posjetili kanjone: Susec, Fratarica, Globoski potok. Nakon toga smo obišli i kanjone u Italiji: Rio Simone, Val Zemola, Chiolesan,Torrente Zernone, Mengasca, Val Casennda, Bodengo 1 I 2. Pet učesnika tečaja je uspješno završilo modul 3 a jedan učesnik treba da odradi još tri dana sa instruktorom . Polaznici su obavezni da odrade topografije 10 kanjona i nakon toga su spremni za polaganje zvanja vodiča kanjoninga. Plan je da u 2019. organizujemo to polaganje i dobijemo prve vodiče kanjoninga.

13.6. Komisija za implementaciju ugovora

Komisija za implementaciju ugovora o poslovnoj saradnji sa Ministrastvom održivog razvoja i turizma je shodno potpisanom Ugovoru, realizovala oglašavanje, (re)izbor kandidata za domaćina, kao i sklapanje ugovora sa klubovima koji ispunjavaju opšte i

posebne uslove za uredjenje i održavanje, sa Gorskom službom spašavanja Crne Gore i specijalizovanim poslovnim subjektima za izradu signalizacije i druge poslove iz svog domena. Komisija je shodno ugovoru dostavljala periodične (tromjesečne), kao i završne izvještaje sa predlogom plana održavanja za 2018/2019 godinu. Svi izvještaji i plan su prihvaćeni od strane MORT-a.

13.7. Komisija za speleologiju

Komisija nije organizovala nijednu speleo akciju niti sastanak, ali su klubovi organizovali dio kampova i istraživanja koja su najavljena u Planu komisije za 2018. godinu.

ZAKLJUČAK

Planinarski savez Crne Gore je u 2018. godini, zajedno sa planinarskim klubovima, uložio velike napore i ostvario značajne rezultate na polju razvoja i unapređenja planinarstva u našoj zemlji. Naša planinarska porodica broji 47 planinarskih klubova sa oko 1400 registrovanih planinara. Tokom 2018. godine ojačani su kadrovski kapaciteti i unaprijeđena planinarska infrastruktura. Crnogorski planinari su izveli veliki broj akcija u obliku izleta, pohoda, susreta i taborovanja...U Gusinju je održan Planinski festival kao moderna forma razmjene informacija i iskustava, te sticanja novih znanja i vještina u oblasti planinarstva i razvoja planinskog turizma. Takođe, održan je značajan broj takmičenja i ekspedicija, kao i manji broj seminara i drugih edukativnih sadržaja. Sve ove aktivnosti su medijski dobro praćene u štampanim i elektronskim medijima. Najznačajniji događaji u 2018. godini su bili Planinski festival održan u dolini Grebaje od 1. do 3. juna i Jubilej 130 godina od uspona učitelja Lauševića na Durmitor, 13-14. jula 2018. Poseban doprinos popularizaciji i promociji naših aktivnosti daje naš časopis „Planinarske novine“. Savez je u prethodnoj godini imao odličnu saradnju sa državnim organima, lokalnim samoupravama, javnim institucijama i nevladinim udruženjima. Posebni naponi su uloženi na polju usklađivanja akata tj. preregistracije Saveza i klubova u skladu sa obavezama proizašlim iz novog Zakona o sportu. Zahvaljujući predanosti i kvalitetu rada, Savez se pozicionirao kao pouzdan partner Ministarstva održivog razvoja i turizma i Nacionalne turističke organizacije na projektima razvoja i unapređenja održivih vidova turizma. Ostvareni rezultati svakako su plod posvećenosti menadžmenta, ali i nesebičnog zalaganja svih planinarskih klubova, planinarki i planinara na širenju ideje planinarstva kao stila života, u skladu sa prirodom i principima održivog razvoja. Zahvaljujući svemu navedenom, možemo konstatovati da Planinarski savez uspješno ostvaruje svoju sportsku misiju i igra sve značajniju ulogu u društvenom životu naše zemlje.

U Podgorici, 25.03.2019. godine

Predsjednik PSCG

Prof. dr Dragan Bulatović